

ISSN 1302-3519

ÇALIŞMA ORTAMI

İki Ayda Bir Çıkar / Sayı : 125

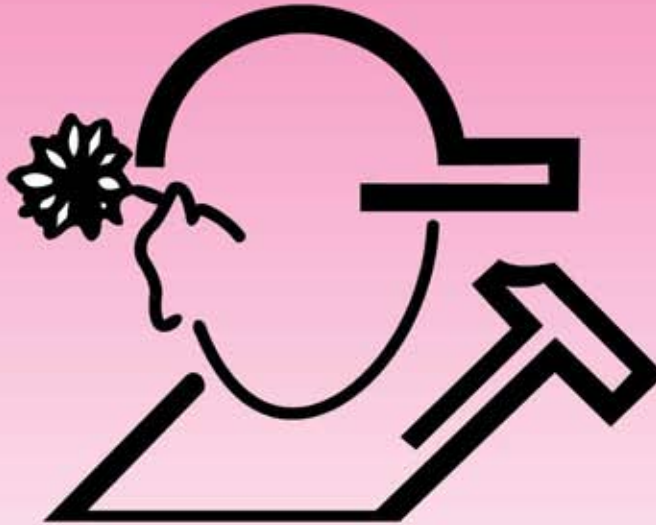
Kasım - Aralık 2012

İŞÇİ SAĞLIĞI
İŞ GÜVENLİĞİ
ERGONOMİ
İŞ HİJYENİ
ÇEVRE
TOPLUM ÖRGÜTÇÜLÜĞÜ
ÇOCUK EMEĞİ
KADIN
SOSYAL POLİTİKA
NÜFUS
SOSYAL HEKİMLİK

- Genç Kızların Olağanüstü Başarısı
- En İyi Uygulama Örneği : Çıraklar ve Yerel Yönetimler
- Şehitler İş Kazası Kurbanı mı?
- İnsanlar Nusret Fişek'in Çevresinde Toplanmaya Devam Ediyor
- Toplum Hekimliğine Gönül Verenler-10

Kendi Kaleminden Bir İnsan Dostu ve Mikrop Düşmanı : Doç.Dr. Abdülkadir Yücel

- "Hendek ve Kazı Operasyonları" Mezar Olmayabilir
- Karanlığın Pençesinde Kız Çocukları
- Uzun Yolculuk
- İki Dakika Düşün: Tehlikeyi Tanıyalım :
Anilin'in Elleçlenmesi (tank konteyner'den
küçük konteynerlere-bidonlara - dökme olarak dolum yapılması)

*Çalışan Çocuklara "Vefa Borcu"nuzu
Ödemek İster misiniz?*

*Fisek Enstitüsü'nün 30. Yılı
Çalışma Ortamı'nın 20. Yılı*

www.fisek.org.tr

Genç Kızların Olağanüstü Başarısı

**“Yeryüzünde ne varsa onu yapan emektir
Emek doğruluk demek çalışkanlık demektir**

İnsana verilen emek, öyle bir çırpıda kendini göstermiyor. Yıllar istiyor. İğneyle kuyu kazar gibi, oya işler gibi, bıkmadan usanmadan emek vereceksin. On yıldır Ankara’da bir gecekondu mahallesi olan Boztepe’de Genç Kız Evi’nde 1 kızlarımıza verdiğimiz emeklerin hiç de boşuna olmadığını gösteren kanıtlar bir değil, beş değil.

Üç eylül günü bütün çocuklarla sözleşmiştik : Yaz tatilinin ardından genç kız evinde buluşacaktık. Bütün çocuklar oradaydı. Hatta liseye başlayıp da Genç Kız Evi’nden “mezun” ettiklerimiz de gelmişti. İğne atsan yere düşmezdi. Genç Kız Evi’nde oturacak yer kalmamıştı.

Buluşmanın sevinci bir bulut gibi hepimizi sarmıştı. Hele liseye başlayan, hatta bitiren “büyük kızlarımız”ın övünülecek başarıları, göğsümüzü kıvançla kabartıyordu. Onlar anlattıkça, Genç Kız Evi’nin “mini mini”leri hayranlıkla ve özenerek dinliyorlardı büyük kızları. “Bir gün biz de sizler gibi olabilir miyiz?” diye soran miniklere, büyük kızlarımız, hep bir ağızdan yanıt veriyordu : “Tabii. Ama emek vermeniz koşuluyla.”

Onlar çok emek vermişlerdi :

Aylin, Ayşe, Çiğdem, Fatma, Hande, Hatice, İrem, Neslihan, Sevilay, Seyide, Tuğba ve daha bir çokları. Bugüne değin Genç kız evine sürekli devam eden genç kız sayısı 200’e yaklaşıyor. Hiç kuşkusuz bunlar arasında sivrilene, daha başarılı olanlar var. Ama tümü yaşamlarında fark yarattılar; çünkü onlar emek verdi; gönüllülerimiz emek verdi; kız anneleri emek verdi. Hele o kız anneleri. Çoğu

13-15 yaşlarında gelin edilen, küçücük yaşta çocukları kucağına verilen anneler... Kızlarının kendileri gibi olmaması için az emek vermediler. Onların başarılı olmaları için kendilerini duvardan duvara vurdular. Yağmurun altında ya da hava karardığı için, kızlarını, Genç Kız Evi’nden çıkışını beklediler. Zor günlerinde onları yüreklendirdiler. Kızlarıyla birlikte, Genç Kız Evi’nde onlar da çocukluklarını yaşadılar. Kent gezilerine, tiyatroya, pikniğe kızlarıyla birlikte gelen anneler, kızlarından daha çok teşekkür ediyorlardı; biz bugüne kadar bunları yaşamadık diye.

Fişek Enstitüsü Çalışan Çocuklar Vakfı’nın Boztepe’deki Genç Kız Evi

Genç Kız Evi, bir umut projesidir. Büyük kentlere gelip yoksulluğu yenmek isteyenlere, bu umutlarını gerçekleştirmeleri için destek olunmuştur. Türkiye’nin dört bir yanında göçle, Ankara’nın Boztepe’sine gelmiş, “yoksulluğu yenme umudu” ile dolu genç kızlar düşünün. Destek yok, ailede eğitilmiş insan yok, olanak yok. Ailelerinin onları eğitim basamaklarında nereye kadar taşıyabileceğini bilemiyorlar. Onun için çoğu, Genç Kız Evi’nde kendilerine sunulan desteği ve olanakları sonuna kadar kullanmaya çalışıyorlar.

Tuğba, arkadaşlarının şaşkın bakışları arasında ilköğretimde okurken öğrenci temsilciliğine adaylığını koymuş; en yüksek ikinci oyu alarak, Öğrenci Temsilci Yardımcısı olmuştu. Şimdi Anıttepe Anadolu Lisesi’nde okuyor. İrem, Neslihan, Sevilay da Anadolu Lisesi’nde okuyorlar. Aylin, Genç Kız Evi’ne geldiği ilk gün, tahtaya çizdiği güzel desenlerle dikkatimizi çekmişti; şimdi meslek lisesinde “grafik” üzerine eğitim görüyor. Ayşe, yine meslek lisesinde bilgisayar üzerine eğitim görüyor. Fatma muhasebe öğreniyor. Çiğdem ve Hatice, Sağlık Meslek Lisesi’nden anestezi teknisyeni olarak çıkacaklar. Hatice doktor olmak istiyordu; ama o kadar uzun ve zorlu bir eğitime ailesi

destek olamazdı. Şimdi o hayalini erteledi; yaşamını kazanmaya başladıktan sonra bir kez daha şansını deneyecek.

Cansu, genç kız evinin ilk “mezun”lardandı. Bütün düşü havacı bir subay olmaktı. Ama “ayrımcılığın” askeri liselere kadar indiğini ancak başvurduğunda öğrendi. Harbokullarına kız öğrenci alınıyordu, ama askeri liselere alınmıyordu. Bu engeli aşamadı ve boynunu büküp liseye devam etti. O artık liseyi bitirdi. Üniversiteye giriş kurslarına gitmesine de yardımcı olmuştuk. Sınavlarda başarılı oldu ve Gıda Mühendisliği’nde okumaya hak kazandı. Boztepe’den çıkan ilk kadın mühendis o olacak.

**Her şeyin başı emek.
Seni utandırmayacak ama yüceltecek olan emek.
Düşlerinin anahtarı.**

Aileler çok kıvanç duyuyor bu başarılı kızlarıyla. Kızlar kadar aileleri de emek veriyor. Onlar başardıkça, aile daha bir inatla “eğitim”e sarılıyor. Boztepe’nin babalarındaki değişim inanılmaz. On yıl önce, umursamaz, kızlarının okuyabileceğini de aklına getirmeyen babalar ayakta. Genç Kız Evi’nin kapısını çalıyor, kızlarıyla ilgili bilgi alıyor, onlar için en iyisini yapmaya çalışıyor. “Ben bilirim” deyip yönlendirmeye kalkmıyor; kızlarının isteklerini destekliyor; verdikleri emeğe saygı duyuyor ve kendi emeğini de katıyor. On yıl önce, bir sokak öteye gitmesine izin verilmeyen kızlar, şimdi Ankara’nın uzak semtlerindeki liselerde okuyorlar. Hatta Konya’ya okumaya gideni bile var.

Anneler, toplumun çilekeş ve hep ikincil rol vermiş “emek”tarları. Kızlarının okuması ve konumlarının yükselmesi için çırpınıyor. Bugün sınırlı olanaklarla bir yerlere gelen kızlarımızın, ileride doğacak kızları, bayrağı çok daha ileri götürecekler.

Bu bir bayrak yarışı ise, eğitime olanağını yalamış bu “şanslı” kızların bir görevi de, bu “şans” ile daha çok kızı buluşturmak. Genç Kız Evi, işte bu buluşturmanın bir modeli. Biz “toplumsal sorumluluğumuz”dan ötürü, bunca emek veriyoruz. Genç kızlar ellerine geçirdikleri bu eşsiz fırsatı boşa harcamamak için emek veriyorlar.

**“Gel emeği övelim, türküler söyleyelim
İnsanı insan yapan kutsal emek diyelim.”**

Şu anda lisede okumakta olan büyümüş genç kızlarımızdan Fatma’nın anlattıklarını kulak verelim. Fatma, Türkçe’yi zor konuşurken, kendini o kadar geliştirdi ki, öyküler yazmaya başladı. Her yazdığı bizi derinden etkilerdi. Onun ileride başarılı bir yazar olmasını umuyoruz. Bakın Fatma Ertan neler yazıyor:

Başarı Uzaklarda Değildir.

Liseye ilk başladığımda, iki duyguyu bir arada yaşıyordum. Biri mutluluk diğeri hüznün... Mutluydum, çünkü yeni bir yaşama, yeni bir arkadaş ortamına, yeni olaylara ve yeni başarılarla bir adım atıyordum. Fakat hüznün daha ağır basıyordu. Çünkü arkadaşlarımdan, çocukluğumu yaşadığım Vakfım’dan* ayrılıyordum. Oysa Vakfımdaki teyzelerim ve ablalarım sayesinde bugünlere gelmiştim. Bütün başarılarımı Vakfım sayesinde kazanmıştım. Liseye başladığımda ilk aklıma gelen düşünce, benim için yapılan bütün bu emekleri boşa çıkarmamak ve ileride ulusuma, devlete bir yararımın dokunması düşüncesi idi. Liseye başlamamda, Vakıftaki ablalarımın ve teyzelerimin katkılarını unutamam. Bana her konuda yardım ettikleri için, onlara bir ömür boyu minnettar olacağım. Onlarla tanışmasaydım, onlar bizim için ellerinden geleni yapmasalardı, belki de buralara gelemeyecektik. Onlar sayesinde her birimi, eğitimimize devam ettik ve başarılı olmak için elimizden geleni yaptık. Ben ve arkadaşlarım, Fişek Enstitüsü’nü bir vakıf olarak değil de, ailemiz olarak gördük. Onlar sayesinde şimdi meslek lisesi 3.sınıf öğrencisi oldum ve ileride “tıp muhasebesi” okumak istiyorum.

Hırs, kararlılık, azim ve güven ... Başarılı olmak için bu dört maddeyi uygulamak gerekir. Ben de bunları kendimde bulmak için elimden geleni yapıyorum ve ileride üniversiteyi kazandığımda Vakfımdaki bütün abla ve teyzelerimi gururlandıracağım. Okuyacağım ki, kızların isterlerse neler yapabileceğini, nelerle gidebileceğini, kızlara inanmayan bütün herkese göstereceğim.

Bence kızlar, sizler de önünüzde ne kadar sorun olursa olsun, hayallerinizi ve isteklerinizi gerçekleştirin. Unutmayın ki, her şey kendine güvenmek ile başlıyor.

EN İYİ UYGULAMA ÖRNEĞİ : ÇIRAKLAR VE YEREL YÖNETİMLER

Yerel yönetim ile merkezi yönetim arasındaki en büyük fark, ilkinin seçimle başa gelmesidir. Onun içindir ki, öncelikle belediye başkan adayları, seçmenlerinin karşısına belirli projelerle çıkarlar ve farklı bakış açıları ortaya koyarak, diğer adayların yapamayacaklarını yapmak kararlılıklarını ortaya koyarlar.

Antalya Büyükşehir Belediye Başkanı Prof.Dr.Mustafa Akaydın, söze şöyle başlıyor : “Bundan 3 yıl önce Antalyamıza hizmet görevine talip olurken, sizlere bazı sözler verdik. Çıkış noktamız, kentimizin sadece bir turizm kenti olamayacak kadar büyük ve önemli olmasıydı. Sosyal yaşamıyla, altyapısıyla, doğal güzelliğiyle, kültür ve sanatla, geleceği yakalayan vizyon projeleriyle bir dünya kenti oluşturmak için sizlerden yetki istedik. (...) Bizim için en önemli konuların başında gelen sosyal belediyeçilik anlayışını keşintisiz bir şekilde uyguluyoruz. 3 yılda çocuklarımız, gençlerimiz, kadınlarımız, yaşlılarımız, ekonomik yetersizlik içinde yaşayan vatandaşlarımız için bir çok yatırım yaptık. Her sabah üniversite öğrencileri ve çıraklarımız için sıcak çorba sunduk. ... Çocuklarımız sağlıklı büyüsün diye her sabah onlara kahvaltı verdik, süt içemeyen çocuklarımızın süt ihtiyacını karşıladık.” (Hizmette 3. Yıl – Söz Verdik Yapıyoruz – Antalya Büyükşehir Belediyesi yayını - 2012)

Çocuk, Antalya Büyükşehir Belediyesi’nin öne çıkardığı

temaların başında geliyor. Kazanılması büyük bir başarı olarak nitelenen, EXPO 2016, Antalya’da gerçekleştirilecek ve ana teması “Çocuk ve Çiçek” olacak.

Antalya büyük bir kent. Her ne kadar turizm, ekonomik ve sosyal yaşamda başat bir rol alıyorsa da, sanayi ve küçük sanayi gözden kaçırılmaması gereken sosyal bir olgu. Esnaf ve küçük sanatkarların sorunlarına, sosyal belediyeçilik anlayışının kayıtsız kalması düşünülemez. Esnaf ve küçük sanatkarların, yaşam kalitesini geliştirmek, eğitim, sosyal ve kültürel gereksinimlerini karşılamak doğrultusunda, sanayide yaşayan çıraklar başta olmak üzere kalfa, usta ve yan sanayi gruplarının temel gereksinimlerini (barınma, beslenme, hijyen vb) karşılamak ve bu çalışmalarını kurumsallaştırmak gerekli.

Sanayide yaşanan sosyal sorunlara ilişkin Antalya Büyükşehir Belediyesi, “Sanayi Kültür Merkezi” önerisini çözüm olarak uygulamaya koymuştur. Sanayide çalışan özelde çırak ve kalfaların (gençlerin), genelde küçük esnaf ve sanatkarların yaşama ve çalışma koşullarının geliştirilmesi için, onlara kurumsal nitelikte eğitim, kültür ve sosyal hizmetler sunulması yolu seçilmiştir.

Çağdaş ve sosyal belediyeçilik anlayışının temelinde “önce insan” ilkesini gören yaklaşımla, Büyükşehir Belediyesi, çırakların barınma gereksinmesini karşılayacak bir yurt, beslenme gereksinmesini karşılayacak Aşevi, eğitim gereksinmesini karşılayacak Sanayi Çıraklık Merkezi kurmuştur.

Çıraklar için yurt çok önemli bir girişimdir. Dükkan köşelerinde, sığıntı olarak akraba yanında yaşamaya çalışan çocukların, kendi yatakları ve kendi odaları olması onlara özgüven kazandırır, onların dik durmasını, yaşama daha bir başka bakmasını getirir. Ülkemizde, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından kurulmuş üç ayırlık yurt vardır. Bu çok önemli ve değeri bilinmesi gereken bir adımın en büyük eksikliği, yaz aylarında okullarla birlikte MEB çırak yurtlarının da tatile girmesidir. Bu durumda, işyerlerindeki çalışmaları son bulmamış (çoğunlukla tatil bile yaptırılmayan) çıraklar sokakta kalmaktadır. Antalya Büyükşehir Belediyesi’nin çıraklar için hazırladığı yurt ise, yaz kış demeden aralıksız hizmet vermektedir.

Sanayide çalışan 13-18 yaş aralığındaki çocukların barınma gereksinimlerini karşılamak üzere yapılan yurt, Akdeniz Sanayi Sitesi Kooperatifi’nin binasında yer almaktadır. Yapılan düzenleme sonrasında, 800 metrekairelik bir alan oluşturulmuş; alanda 17 yatak odası (klimalı olan her odada altı ranza) toplam en çok 102 çırağa hizmet verecek biçimde tasarlanmıştır. Yurt olarak tanımlanan alanda, çırakların temizlik gereksinimleri için 10 duş, 10 tuvalet ve 15 metrekairelik bir çamaşırhane+ütü odası bulunmaktadır.

Mesleksel Etkinlikler	Sanat Çalışmaları
a- İnternet ve e-posta Yönetimi b- Temel Bilgisayar Kullanımı c- Ofis Programları Kullanımı d- İngilizce e- Almanca f- Okuma Yazma g- Bilgisayar Kullanımı (Bilgisayar İşletmenliği) h- Temel Muhasebe ı- Ön Muhasebe i- Bilgisayarlı muhasebe k- Bilgisayar Destekli reklam ve tasarım (Corel Draw, Photoshop) l- Bilgisayar Destekli Proje Çizim (Autocad) m- Grafik ve animasyon (Flash)	a-) Tiyatro atölyeleri ve gösterileri b-) Kültürel ve sanatsal kurslar 1 - Bağlama 2- Gitar 3- Dans 4- Halkoyunları 5- Koro Çalışmaları c-) Ücretsiz sinema etkinlikleri d-) Diksiyon Kursları

Çırakların Sosyal Etkinlikleri
• Lara Gençlik Kampı'na gidildi ve çıraklarımızla piknik yapıldı. • Sağlık taraması gerçekleştirildi. • Tiyatro oyunlarına gidildi. • 48.Uluslararası Antalya Altın Portakal Film Festivali film gösterimlerine gidildi. • Yazlık sinema etkinliği düzenlendi. • Çıraklarımızı finansal açıdan geleceklerini düzenleyebilme ve kendilerine sağlıklı bütçe oluşturabilmeleri için Paramı Yönetebiliyorum isimli finansal eğitim verildi. • Sosyal Hizmetler yardımıyla çıraklarımıza psikolojik destek ve yönlendirme bilinçlendirme amaçlı grup terapileri, bireysel görüşmeler düzenlendi. • Öfke ve Kontrolü semineri düzenlendi. • Birçok kez lunaparka ve konserlere gidildi. • Akşamları arkadaşlarım var yanımda. Onlarla sohbet ediyorum. Burada yaşadıklarım anlatılmaz yaşanır, diyebilirim.

HASAN KÖSE

Yaş: 18

Meslek: Motor Yenileme-Rektefeci

“ARTIK HAYALLERİM VAR”

Antalya'nın Hacisekiler köyündenim. Çıraklık Eğitim Merkezinde şuan eğitim görüyorum.

Çıraklık ve Gençlik Merkezi'nde yaklaşık bir yıldır kalıyorum. Burada kalmaya başlamadan önce işe, evimden gelip gidiyordum. Eve gidemediğim zaman dükkanda kalıyordum. Sanayide böyle bir merkezin açıldığını duyunca hemen başvurdum.

Çünkü dükkanda kaldığım zaman hep dışarıda yemek yiyordum sanayideki köftecilerden. Ya da yolda eve giderken yiyordum.

Banyo yapamıyordum. İşten çıkınca eve kirli bir şekilde gidiyordum. Dükkan, akşamları soğuk ve genellikle rutubetli olduğu için sıkıntı oluyordu.

Ama burada, çok rahatım. Akşam işimden geldikten sonra güzel bir duşumu alıyorum. Yemeğimi yiyorum. Televizyon izliyorum. Sanayi ASMEK merkezindeki kurslara katılıyorum. Mesleğimle ilgili olduğu için auocat kursuna katılıyorum. Konuşmamda biraz sıkıntı vardı. Bu konuda kendimi eksik hissettiğim için diksiyon kursuna katıldım. İleride bu kurslarda aldığım eğitimlerin işimde faydasını göreceğime inanıyorum. İşten geç çıktığım için yabancı dil kursuna katılamadım ama başlayacağım en yakın zaman da.

Kurslara katılmaktan dolayı çok mutluyum. Çünkü burada hem bilgi ediniyorum hem de çevre ediniyorum. Bu

Yurtta kalan çırakların, beslenme gereksinimleri, aşevinden karşılanmakta olup; yemekhane olarak ayrılan bölüm, yemek dışı zamanlarda kantin olarak kullanılmaktadır. Bugüne değin 103 çırağın yararlandığı bu çalışmadan, şu anda 49 çırak yararlanmaktadır.

Bu etkinliklerin en çok övülmesi gereken yanlarından biri, çırakları, yalnızca karnını doyurup, sıcak yatak vermenin ötesinde, yarının insanı yetiştirme projesi olarak görmesidir. Yarının insanı, bir makine gibi değil, sosyal ve kültürel bir varlık olarak geliştirilmelidir.

Antalya, insanın kendisini sosyal ve kültürel bir varlık olarak geliştirmesi için, bir çok kentten çok daha geniş fırsatlar sunmaktadır. Kentteki bir çok festival (Altın Portakal, Film Festivali, Piyano, Gitar, Opera, Bale festivalleri vb) yanında müzeler, Akvaryum insanın ufkunu açan, dünya nimetleri ile buluşturan bir özellik taşımaktadır.

Belediyenin sanayide en dikkat çeken etkinliklerinden biri de, sanayi üretimi ile sanatı buluşturmasıdır.

Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığı ve Akdeniz Sanayi Sitesi Kooperatifi Başkanlığı işbirliği ile atık metallerin heykel yapımında kullanılmasını sağlamak, sanayi çalı-

merkez sayesinde ablalarım, ağabeylerim ve hocalarım oldu.

Hiç görmediğim yerleri gördüm. Yapmadığım şeyleri yaptım.

Tiyatroya gittim. Denize girdim. Gezilere katıldım. Tiyatro dersleri yaptık hatta. Çok memnun kalmıştık bu çalışmadan ama işler nedeniyle çok katılamadığımız için derslere devam edemedik. Lara Plajı'na gittik. Oraları ilk defa gördüm. Müzeye gittim. Tarihimizi öğrendiğimiz için çok mutlu oldum. Benim için farklı bir şeydi bunlar.

Ayrıca Eurodesk, Hayat Boyu Öğrenme Projesi ile ilgili eğitimlere katılıyorum. ASMEK kurslarına katılanlarla bu eğitimleri alıyorum ve onlarla da bir projeye katılmayı düşünüyoruz. Projeye katılarak yurtdışına gidebilirim belki. En büyük hayalimi gerçekleştirebilirim. Yurtdışına gidip işimle ilgili eğitim görmeyi de çok isterim. Ve kendime iş kurabilirim. Burada kalmaya başlamadan önce para biriktiremiyordum. Bu oldukça önemli benim için. Burada ise yüzde 80 biriktirebiliyorum diyebilirim. Sağolsunlar burada hiçbir ücret ödemediğimiz için kolayca para biriktirebiliyorum. Bu nedenle ileride kendime kolayca iş kurabilirim diye düşünüyorum. Önceden böyle bir düşüncelerim yoktu. Herhangi bir hedefim ve hayalim de yoktu. Burada kalmadan önce tamamen sıfırdım. Burada beni yönlendirdikleri için kendimi daha rahat ve geleceğimi görme aşamasında rahat hissediyorum.

Artık hayallarım var.

Bu yüzden Büyükşehir Belediyesi'ne Başkanımıza çok teşekkür ediyorum.

Bizden beklentileri var. Bizde elimizden geldiğince bu beklentileri karşılamaya çalışacağız.

şanlarını ve ustaları bu konuda özendirmek ve desteklemek amacıyla "ATIK MALZEME İLE HEYKEL TASARIM VE UYGULAMA ATOLYESİ" kurulmuştur. Atölye sonrasında Büyükşehir Belediyesi'nin Türkiye'de ilk olan projesiyle sanayi ustalarının ellerinde sanat eserine dönüşen atık metallerden oluşan Atık Malzeme Heykelleri Açık hava Galerisi açılmıştır. Toplam 11 kişinin katılımıyla ilki gerçekleştirilen projeye 11 eser tasarlanmış; atık metaller sanata dönüştürülerek yeniden kullanıma kazandırılmıştır. Sanayi çalışanları sanatsal sorumluluk içinde çevre ve sürdürülebilirliğe dikkat çekme ve kendilerini ifade etme fırsatı bulmuşlardır. Proje sonucunda ortaya çıkan heykeller Akdeniz Sanayi Sitesi alanında yer alan parkta sergilenmektedir. Heykelleri görmek isteyen ziyaretçiler parkı gezmekte ve böylece yeni bir turizm alanı oluşturulmuş olmaktadır. Bu parkta sergilenen heykeller çeşitli turizm işletmelerinin beğenisine sunulduğu için, heykellerin ileride otellerde de sergilenme olanağı bulacağı düşünülmektedir. Halen sanayi çalışanları hurdaları değerlendirmekte ve park için heykel tasarım örnekleri sunmaktadır.

Atık metallerden sanat yapıtları üretilmesi, sürekli bir projedir. İlk evresi tamamlanmış ve ikincisinin hazırlıkları yürütülmektedir. Çıraklar için bu gibi örnekler de öğretici ve özendirici olmaktadır.

Size "Antalya'da çırak olmak varmış" dedirtebildirlerse, başarılı olmuşlar demektir. Onları kutluyoruz.

MUSTAFA DURANAY

Yaş:18

Meslek: Tornacı- Torna Tesviye

"KENDİMİ ÇOK GÜVENDE HİSSEDİYORUM"

4 yıldır sanayide çalışıyorum. Burada bir yıldır kalıyorum. Daha önce dükkanda yatıp kalkıyordum.

Sabah kahvaltısını, akşam yemeklerini kendim hazırlıyordum. Öğle yemeklerini ustalar veriyordu. Tatil günlerimde dükkanda oturyordum. Evim Osmaniye'de olduğu için evime gidemiyordum. Yılda bir kez falan gidebiliyordum. Bilemedin iki kez. O da bayramlarda falan.

Duşumu dükkanın içinde ufak bir yerde alıyordum. Kıyafetlerimi kendi elimde yıkıyordum. Akşamları herkes gidiyordu. Sanayide olduğumdan dolayı arkadaşım da yoktu. Daha doğrusu çevrem yoktu. Dükkanda televizyon olmadığında akşamları yalnız oturyordum. Son zamanlara doğru bir tane televizyon almıştım.

Bu merkezin açıldığını duydum. Sağ olsun buradaki görevliler, dükkandan gezip bize merkez hakkında bilgi verdiler. Sonra buraya geldim. Hayatımda bayağı bir şeyler değişti.

Yemeğim hazır, hatta buradaki yemekler annemin yemekleri kadar var.

Kıyafetlerim yıkanıp ütüleniyor. Etkinlikler düzenleniyor. Konsere, tiyatroya gidiyoruz.

Daha önce bu tür etkinliklere hiç katılmamıştım. 24 saat sanayide olduğum için. Pazar günleri bile buradaydım düşünün. O yüzden tiyatroya, konsere ilk gittiğimde çok yabancı gelmişti bana. Ama şuan arkadaşlarımla birlikte tiyatroya, sinemaya gitmeyi istiyoruz. Arkadaşlık ilişkilerimiz çok iyi ve birbirimize bağlıyız.

Ayrıca işten geldikten sonra bilgisayar kursuna gidiyorum. Burada bilgisayar öğreniyorum. İleride autocat kursuna da gideceğim. Çünkü tornacılık mesleği yavaş yavaş yerini yeni teknolojilerle yapılmaya başlanacak. Bundan dolayı bende autocat sertifikasını alıp yeni teknolojiyi kullanabileceğim ve mesleğimde ilerleyebileceğim.

Eskiden içimde hiçbir şey yapmak gelmiyordu. Şuan buraya gelince değişti düşüncelerim. Kendimi mutlu hissediyorum. Psikolojim değişti. Önce kafamda sadece bir şey vardı şimdi hedeflerim oldu.

Böyle bir merkezde arkadaşlarımla beraber olmaktan çok mutluyum. Çünkü çok yalnızdım ve akşamları sanayi bomboştı. Çok ıssızdı. Hırsızlık, yaralanma olayları oluyordu. Yani herşey oluyordu. Bir keresinde kaldığım yerin üzerinde hırsızın gezdiğini fark etmiştim. Şimdi kendimi çok güvende hissediyorum.

ŞEHİTLER İŞ KAZASI KURBANI MI?

A.Gürhan FİŞEK*

Bir ücret karşılığı emeğini ortaya koyanlara “çalışan” diyoruz. Ama yasalar bunlar arasında ayırım gözetiyor. Kimine işçi diyor, kimine memur, kimine esnaf ya da çiftçi. Ama bu çalışırken sağlıklarının bozulmasını ya da kaza ya uğrayıp yaralanmalarını değiştirmiyor.

İster işçi olsun, ister çiftçi olsun, uygun önlemler alındığında, meslek hastalıklarına ya kalanmaları ya da iş kazalarına uğramalarının önüne geçilebilmekte. O zaman ölümler niye ?

Çalışma Ortamı dergisi yirmi yılı aşkın bir süredir, her sayısında basit basit önlemlerle, meslek hastalıkları ve iş kazalarıyla nasıl baş edilebileceğini öğretiyor. Ama hala SGK istatistiklerine göre, ölümlü iş kazalarının sayısı artıyor. Bunlar yalnızca iş yasasına göre (5510 s.Kanun 4-1/a kapsamındaki aktif sigortalıları) işçi sayılanları kapsıyor; ya diğerleri.

Çalışanlardan, işçi sayılmayanlar, “iş sağlığı güvenliği”nin “i”si ile tanışmamışlar. Ne işçi sayılmadan çalışanlarda ne de onları çalıştıranlarda iş güvenliği kültürü oluşmamıştır. Bu yokluk şu anlama gelir : İşin yapılması sırasında, bir kazanın ortaya çıkabileceği; eğer önlem alınabilirse bunu önlenilebileceği; bu önleme görevinin ve sorumluluğunun da çalıştıranlara ait olacağı, bilinmemektedir. O kadar ki, böylesi kazaları, “doğal afet” sananlar ya da “kaçınılmaz” sananlar bulunabilmektedir.

Zorunlu hizmet dışında, ücret karşılığı, askerliği bir “iş” olarak yapanlar için de durum farklı değildir. Türk Silahlı Kuvvetleri’nde profesyonel olarak istihdam edilenlerin sayısı gitgide artmaktadır. Yine TSK’da, yurt-ıçi terör olayları dolayısıyla ölümler ve sürekli işgöremezlikler çok artmıştır.

21 Ağustos 2012 tarihinde, Şırnak’ın Uludere ilçesinde askerleri taşıyan (sivil) minibüsün devrilmesi sonucu 9 asker ve 1 korucunun şehit olduğu; 9 asker ile 10 yaşında bir çocuğun yaralandığı kaza (ilk belirlemelere göre, sürücünün aşırı hız yapması dolayısıyla viraji alamama) ve 17 askerimizin Siirt-Pervari’de içinde bulundukları helikopterin dağa çarpması (ilk belirlemelere göre pilotaj hatası) önlem alınmamasının bir sonucudur.

Özellikle, Afyon’da mühimmat deposunda, “el bombası sayımı” sırasında meydana gelen ve 27 askerin ölümü ile sonuçlanan iş kazası, yürütülen çalışmalara “iş” gözüyle yaklaşılmasından ve alınması gereken önlemlerin bir “iş güvenliği uzmanı” gözüyle tasarlanmamasından kaynaklanmaktadır.

Polisler içindeki bomba imha ekiplerinin koruyucu donanımlarla(*) işe gitmelerine karşın, TSK’da mayın arama taraması yapan askerlerin “koruyucu donanımı” olmamaları da, “iş”e yaklaşımda, “iş güvenliği bakış açısı”nın olma-

Resim, <http://yurthaber.mynet.com> adresinden alınmıştır.

diğini ortaya koymaktadır.

İnternet üzerinden yaptığımız bir ankette, konuyla ilgilenele şu soruyu sorduk : “Sizce terör saldırıları sırasında şehit düşen uzman çavuşlarımız bir iş kazası kurbanı olarak kabul edilebilir mi?”. Bu soruya yanıt veren 209 kişiden %61’i “Evet” demektedir (www.isguvenligi.net). Demek ki, iş sağlığı güvenliği ile ilgileneleler, yıllarca bir çok iş kazası ve meslek hastalığı olgusuna tanık olmuş olanlar, askerliği bir “iş” olarak yapanların uğradıkları saldırıları bir “iş kazası” olarak görmekteyler.

Askerlik hizmeti olarak yürütülen çalışmalarda, iş sağlığı güvenliğinin sağlanmasının ilk adımı olan “Risk Değerlendirmesi” hiç bir zaman yapılmamıştır. Karakol, kışla, lojman vb yapımında “acil çıkış planları” yapılmamış; “yangın ve kurtarma ekipleri” örgütlenmemiştir. Her nedense, “askerlerin, polislerin ve diğer kamu güvenlik güçlerinin giydiği ve kullandığı kişisel koruyucular”, Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik’in 4.maddesine göre, kişisel koruyucu donanım sayılmaz.

TSK, profesyonel asker istihdamının yanında, bunların sağlık güvenlik kurallarına uygun eğitimleri, çalıştırılmalarını öngören çağdaş işletmecilik kurallarını da kullanmalıdır. Çatışmanın en yoğun olduğu bölgelerden merkeze doğru iş güvenliği uzmanı istihdamı artırılmalıdır. Profesyonel olarak görev yapan asker ve güvenlik güçlerinin yaşadıkları meslek bağlantılı yaralanmalar iş kazası sayılmalıdır. Bu personelin yetiştirilmesinde, iş sağlığı ve güvenliği ağırlıklı olarak ele alınmalıdır.

Ülkesi için canını vermeyi göze alan insanlarımızın, canını korumak bizim görevimiz.

Resim, <http://haberimport.com/haber> adresinden alınmıştır.

* Prof.Dr., Fişek Enstitüsü Çalışan Çocuklar Bilim ve Eylem Merkezi Vakfı Genel Yönetmeni ve Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü - İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

İnsanlar Nusret Fişek'in Çevresinde Toplanmaya Devam Ediyor

Her geçen yıl Nusret Fişek'in eksiliğini daha çok hissediyoruz. Onun bıraktığı bayrağı diktutamadığımız ortada. Sağlık ocaklarının kapatılması, sağlıkta dönüşüm adıyla "hastalananlara" müşteri gözüyle bakılması yerleşti.

Göz göre göre deyimi, ya da onun kardeşi "bağırta bağırta" deyimi, halkın sağlığının elden gidişi sürecini tanımlıyor.

Bu yıl, Prof. Dr. Nusret H. Fişek'in 98.doğum ve 22.ölüm yıl dönümü. Eğitimden sağlığa, yargıdan basına, çocuğun insan haklarından çalışanların haklarına bir çok alanda Cumhuriyet'in değerlerine karşı yoğun bir saldırı ile karşı karşıyayız. Ve bizler, yalnız ve güçsüz bırakılıp, sindirilmek isteniyoruz. Korkutulup, mücadeleden uzaklaştırılmak isteniyoruz.

Toplumlari yönetmenin en kolay yolu yüreklere korku salmaktır. Onları hiç bir şey yapamayacaklarına, çaresiz ve yalnız bireyler olduklarına inandırmaktır. Karanlığın gittikçe koyulaştığı, insanların korkuyla terbiye edileceğine inanan düşüncenin kol gezdiği günümüzde, yüreğini korkunun karanlığına kapamış 5 yürekli konuşmacı "Söyleyecek Sözümüz Var" dedi. Bu değerli yürekli konuşmacılar, 3 Kasım 2012 Cumartesi saat 16.00'da Çağdaş Sanatlar Merkezi'nde (Kavaklıdere Ankara) yürekli dinleyicileriyle buluştu.

Değerli Toplum Dostları, Hoşgeldiniz.

PROF.DR.NUSRET H.FİŞEK'İN 98.DOĞUM VE 22.ÖLÜM YILDÖNÜMÜ ANISINA düzenlediğimiz toplantı sizlerin katılımı ile daha da zenginleşti.

Prof.Dr.Nusret Fişek, sağlıkçıların baş öğretmeni idi. Halkın sağlık düzeyinin yükseltilmesi için, hem sağlıkçıların, hem de halkın eğitilmesini zorunlu görüyordu. "Herkesin sağlık" hedefini içten benimsemişti. Sağlık Bakanlığı müsteşarlığında, sağlıkta sosyalleştirme ve nüfus planlaması yasalarını; Hacettepe Üniversitesi öğretim üyeliğinde, Toplum Hekimliği ve Nüfus Etüdları Enstitülerini; Türk Tabipleri Birliği Başkanlığı döneminde de insan haklarını geliştirdi. Şimdi hepsinin ayaklar altına alındığını görüyoruz. Onun için bugün, söylenecek çok söz var.

İlk oturumda, kolaylaştırıcı olarak Prof.Dr.Çağatay Güler'i ve konuşmacı olarak da Adnan Menderes Üniversitesi Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Doç.Dr.Osman Elibeğ "Sağlık Hizmetlerinde Şiddete Bakmak ve Şiddeti Görmek" başlığıyla izleyicileri çok etkileyen sözler söylediler.

Onların ardından panele geçildi.

Değerli toplum dostları,

Nusret Fişek, yaşamı boyunca, hep, bir ekibin parçası olmaya özen gösterdi. Onun, öğrencilerinin hep andığı bir söz vardı : "Tek saz dönemi geçti, çağımız orkestra çağıdır."

Onun hep söyleyecek sözü olmuştur. Onu, İnsan Hakları Derneği'nin ve Atatürkçü Düşünce Derneği'nin kurucuları arasında; Nükleer Savaş Karşı Barış ve Çevre İçin Sağlıkçılar Derneği'nin kuruluşunda; Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi ve Sağlık Meslek Birlikleri Danışma Kurulu Başkanlığı'nda görüyoruz.

İlerici demokrat kişiliğinin bir uzantısı olarak iyi bir öğretmendi. Bulunduğu her ortamda, yaşamıyla düşünceleriyle yol

ANMA ETKİNLİĞİNİ DÜZENLEYENLER

- Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi
- Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı
- Fişek Enstitüsü Çalışan Çocuklar Bilim ve Eylem Merkezi Vakfı
- Sevdâ Cenap And Müzik Vakfı
- Nükleer Savaş Karşı Barış ve Çevre İçin Sağlıkçılar Derneği
- Çankaya Belediyesi

gösterici ve ufuk açıcı olurdu.

Her yıl olduğu gibi bu yılda, Prof.Dr.Nusret Fişek'i, biraraya gelen örgütlerin çağrısı ile anıyoruz. Konuşmacıların da, örgütlü çalışmalarda yer alan bireyler olmasına dikkat edildi. Bu kez söyleyecek sözüm var diyen 5 yürekli insanı konuştular :

- Çağdaş Gazeteciler Derneği Genel Başkan Yardımcısı Gökhan Bulut
- YARSAV ve YARGI SEN Kurucu Başkanı, Yargıç Ömer Faruk Eminağaoğlu
- SES- Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası Genel Başkanı Dr. Çetin Erdolu
- Kalkınma Atölyesi Sözcüsü Ertan Karabıyık
- Yaşamını işçi sınıfının sendikal mücadelesine adanmış olan yazar Yıldırım Koç.

Kolaylaştırıcı olarak da Prof.Dr.Gürhan Fişek görev yaptı. Etkileyici konuşmalarıyla izleyicileri bir kez daha içinde bulunduğumuz durumun ayrıntılarıyla buluşturan konuşmacılar, mücadeleleri ile ve gelecek öngörülerleriyle de izleyenlere umut verdiler.

Bunların ardından sıra ödül törenine geldi.

"Sağlıkta Dönüşüm" denilen gerici saldırının ardından sağlık ocaklarının ortadan kaldırılması, Türk Tabipleri Birliği'nin verdiği Prof. Dr.Nusret Fişek Halk Sağlığı Ödülleri de etkiledi. 20 yıldır "en iyi uygulama örneklerini gösteren" sağlık ocaklarına ödül verildi. Bunun yerine, halk sağlığı alanında "en iyi araştırma çalışmaları", iki yılda bir, "TTB Nusret Fişek Halk Sağlığı Araştırma İnceleme ve Özendirme Ödülü" verilmesi kararlaştırıldı. Ama ne yazık ki, 22 Eylül 2012 tarihinde toplanan seçici kurul, bu yıl ödüle layık çalışma görmedi. Çok üzgünüz.

Ya halk sağlığı alanında hiç de Nusret Fişek'in güvendiği ve eğittiği insanlar biz değiliz; ya da onlara ulaşamıyoruz. Çalışkan, halkını seven ve ilerici araştırmacılara bizim ulaşamadığımızı inanmak istiyoruz. Bunun için, iki yıl sonra, Nusret Fişek'in 100. Doğum yılına denk gelen 2014 yılında gerçekleştirecek yarışmada böyle bir tablo ortaya çıkmaması için elimizden geleni yapacağız.

Bu yıl ödüller arasında iki ödül daha eklendi. Fişek Enstitüsü Çalışan Çocuklar Bilim ve Eylem Merkezi Vakfı, bu yıl Çocuğun İnsan Hakları Ödülü'nü iki kurum arasında paylaştırdı.

Çalışan çocuklara gösterdiği duyarlılık dolayısıyla, "Çocuğun İnsan Hakları Ödülü" Cumhuriyet Gazetesi'ne verilmiştir.

Ödülün gerekçesi şöyle :

- Cumhuriyet Gazetesi yazarlarından Yılmaz Şipal ve Ozan Yayman'ın duyarlılık dolu yazıları,
- 1979-2008 yılları arasında 5 yıllık zaman dilimlerinde 5 gazete üzerinde gerçekleştirdiğimiz "Basında Çocuk Emeli" araştırmamızda en duyarlı gazete olarak saptanması.

Cumhuriyet Gazetesi'nin ödülünü Çankaya Belediye Baş-

Resim, http://www.cankaya.bel.tr/oku.php?yazi_id=16271 adresinden alınmıştır.

kanı Sayın Bülent Tanık verdi; ödülü de Cumhuriyet Gazetesi Ankara Temsilcisi Sayın Utku Çakırözen aldı.

Çankaya Belediye Başkanı Bülent Tanık ödül töreninde yaptığı konuşmada şunları söyledi :

“Prof.Dr.Nusret H. Fişek benim için çok önemli bir insan. Her zaman gülümseyen ve insana enerji aşılayan bir insandı. Onu ölümünden 22 yıl sonra hala anıyor olmamız mutluluk verici bir olay.

Atatürk’ün en çok önem verdiği alanlardan biri sağlık alanıydı. İlk yaptırdığı düzenlemelerin içerisinde, sağlık alanında ki düzenlemeler başta gelir. Bence bu düzenlemeler içerisinde en önemlisi, 1930 yılında çıkarılan Genel Sağlık Koruma Yasası’dır. Hemen onunla eş zamanlı çıkarılan Belediyeler Yasası onu izler. O dönemde çıkarılan yasal düzenlemeler ve sağlıkla ilgili uygulamalar özünde, sağlığın temel bir insan hakkı olduğu ve devletin bunu halkına götürme sorumluluğunu taşıdığı vardır. Genel Sağlık Koruma Yasası, kentlerin sağlığını korumada fiziki planlama kavramını, ülkemizde ilk kez ele alan yasadır. Yerleşmelerde, mezarlıkların şehir dışına taşınması, yerleşimlerin korunması açısından cadde-sokak düzenlemeleri, evlerin ışık alması, yoksul Anadolu kasabalarında temiz su sağlanması, planlamadan yerel yönetimlerin sorumlu olduğu düşüncesi hep bu yasada yer alır. Bugün kentler, hala ayakta durabiliyorsa, Atatürk’ün o tarihte, sağlığa ve eğitime verdiği önem dolayısıyladır.

O kuşağın devamı olarak Prof.Dr.Nusret Fişek’in, halk sağlığı ile ilgili olarak Türkiye’ye açmış olduğu ufku altını çizmek gerekir. Çok büyük bir öğretmen olarak sadece halk sağlığı alanında yetiştirdiği öğrencileri değil; örgütlü mücadele alanında atmış olduğu adımları, açmış olduğu kapıları önemle anmak isterim. Ondan çok yararlandım. En çok gurur duyduğum konulardan biri, onunla eş zamanlı olarak iki saygın meslek örgütünün yöneticiliğini yapmış olmamızdır.

Türk Tabipleri Birliği’nin Prof.Dr.Nusret Fişek’in de içinde olduğu çok değerli başkanları oldu. Hem örgüt hem de üyeleri gördükleri bunca şiddete ve baskıya karşın hala ayakta. Yalnızca yurt içinde değil, yurt dışında da; yalnızca sağlık alanında değil, insan haklarının savunulmasında da duyarlılık gösterdiler. Türk Tabipleri Birliği ve sağlık çalışanlarının örgütleri, önder başkanlardan biri olan Nusret Fişek’in açtığı yolda hala yürüyorlar. Bir ödülü hak ediyorlar. Ben iki yıl sonra, Nusret

Fişek’in 100.Doğum yıldönümündeki ödül için, şimdiden, Türk Tabipleri Birliği’ni aday olarak gösteriyorum.”

Kadın hakları alanında başarılı çalışmaları ile tanıdığımız Uçan Süpürge Kadın İletişim ve Araştırma Derneği, çocuk gelinler konusundaki çalışmalarıyla çok önemli toplumsal bir sorunu gündeme taşıdı. Çocuk gelinler konusunda, Türkiye çapında yaptıkları araştırma ile bu sorunu su yüzüne çıkardılar ve bir mücadele platformu oluşturdular. Çocuk gelinler konusundaki bu çalışmaları dolayısıyla, “Çocuğun İnsan Hakları Ödülü”nü kazanan Uçan Süpürge Derneği üyelerinden dördü ödülleri almak üzere sahneye geldi ödülleri Vakıf Başkanı ve kadın hakları konusunda birlikte mücadele ettikleri Oya Fişek’in elinden aldılar.

Ödül konuşmasında üyeler şunları söylediler :

“Fişek Enstitüsü Çalışan Çocuklar Vakfı, Uçan Süpürge’nin önderliğinde kurulan Çocuk Gelinlere Hayır Ortak Platformu’nun da üyesi. Çok yeni bir oluşum bu. Önümüzde çok uzun bir yol var. Ama biz Uçan Süpürge olarak, sizin de bildiğiniz gibi, uzun yıllardır ülke genelinde çalışmalar yapıyoruz. Çok yol kattik. Tüm ülkeyi il il gezdik. Filmler yaptık; yayınlar çıkardık; toplantılar düzenledik. Binlerce kadın ve kız çocuğu ile biraraya geldik. Okul yöneticileriyle görüştük. Elimizden geldiğince, Türkiye içinde ve dışında sorunları dile getirmeye çabaladık. Hep birlikte bu sorunu çözelim diye uğraş verdik. Bu çabalarımızın takdir görmesi bizi çok mutlu etti.”

Her iki kurum da başarılarından ötürü, izleyicilerden büyük bir alkış aldılar. Biz de onları kutluyoruz.

Ödül törenin ardından, sıra Barış Dinletisi’ne gelmişti.

Nusret Fişek’i anma etkinliklerinin bir parçası olarak Barış Dinletisi’nin sunulması bir gelenek oldu. Bu, Nusret Fişek’in barışçı kişiliğiyle de, çok sevdiği ve umut bağladığı gençlerle buluşmamızı sağlaması dolayısıyla da son derece yerinde bir etkinlik. Sevdâ Cenap And Vakfı’nın, bize verdiği desteğe teşekkür ediyoruz.

Bu bölümde piyano ile Scarlatti, Chopin, C.Frank, Rahmaninof’tan sunulan eserlerin yanında film müzikleriyle, Prof. Güherdal Çakırsoy’un öğrencisi olan Sayın Günay Hüseyinova kulağımızdaki pası sildi.

Resim, http://www.cankaya.bel.tr/oku.php?yazi_id=16271 adresinden alınmıştır.

Resim, http://www.cankaya.bel.tr/oku.php?yazi_id=16271 adresinden alınmıştır.

Kendi Kaleminden Bir İnsan Dostu ve Mikrop Düşmanı : DOÇ.DR. ABDÜLKADİR YÜCEL

Abdülkadir Yücel. Bir veteriner. Yaşamını hayvanlara ve hayvanlardan geçen hastalıklara ve bunların önlenmesine adanmış bir sağlıkçı.

Yaşamı boyunca hep dikkat çekmiş. İyi niyetli olanlar onun ileri gitmesi için omuz vermiş; kötü niyetliler ayağını kaydırmak, başarısız olması için uğraşmışlar.

Yaşam onun için sanki bir mehter yürüyüşü olmuş. Ama toplumu için bir çok başarıya imza atmış; yakın çevresini saran halk içinde sevgi ve saygı duyulan kişi olmuş.

İlk dikkati çekişini kendisi şöyle anlatıyor (1) : Ankara'da Tarım Bakanlığı'na bağlı Etlik Veteriner Bakterioloji ve Seroloji Enstitüsü'nde çalışıyordum. "Bir gün şefim, bir laboratuvara bir şef odasına girip çıkıyordu. Kendinde öfkeli bir hal vardı. Durup dururken patladı. Abdülkadir bey, saat 11.00'e geliyor. Serum hayvanlarından daha ne zaman kan alacaksın?" diye gürledi. 11 hayvandan üçer silindir 33 litre kan çoktan alınmıştı. "Alındı" diye yanıtladım.

– Ne dedin?

– Kanlar alındı efendim.

– Hani?

Masamın üzerindeki kanları gösterdim.

– Bu olağanüstü bir şey dedi. Senden öncekiler bu işi bir iki gün içinde yaparlardı dedi. Hatta bir iki hayvanımız var, onlara hiç ilişmezlerdi.

Kolumdan tuttuğu gibi Enstitü müdürüne götürdü. Kapıyı vurup içeri girdik. Şefim müdüre dedi ki :

– Böyle bir asistan bu müesseseye bugüne kadar gelmedi dedi.

Olayı anlattı. O da Ankara'nın Solfasol köyündendi. Hemşerim çalışkandır dedi.

Enstitü'de, küçük bir odada yatıp kalktığı için, gerek laboratuvar hayvanlarının ufak tefek gereksinmelerini gidermekte; gerekse henüz kırsal bir görüntüde olan Etlik'teki hayvan sahiplerine yardımcı olmaya başlamıştım.

Doç.Dr. Abdülkadir Yücel (Vet.Hekimler Derneği Dergisi, S.: 1 Yıl: 2006)

Ceylanpınar - 1954

Hayvan sahipleri bu yardım işini müdür beye öve öve anlatınca, bu da müdürü mutlu eden olaylardan biri olmuş. Kendimi geliştirmek için kurduğum hayallerden biri Fransa'ya Pasteur Enstitüsü'ne gitmekti. Bunun için, Ankara'daki bir Alman hocadan Fransızca dersleri almaya başlamıştım bile.

Abdülkadir Yücel'in önüne iyi ve kötü niyetliler çıkmayı sürdürmüş. Bunları ayırt etmek, ayrıca ta-

* Bu yazı için Doç.Dr. Abdülkadir Yücel'in yazdığı yaşam öyküsünden yararlanılmıştır.

** Bu yazının ortaya çıkmasındaki katkılardan ötürü, Vet.Dr. Naci YAMAN'a teşekkür ederiz.

kılan çelmelerle mücadele etmek kolay değildir. Ama bu, insanlara güvenmemeyi de unutturmamalıydı. Hele bir öğrencinin, kendi bakış açısıyla yetinmesi, her zaman iyi sonuçlar vermezdi. Öğretmenlere de güvenmek gerekirdi.

Sonunda, devletin sağladığı olanakla, 1950 yılında Fransa'nın yolunu tuttum. Ve iki yıl Pasteur Enstitüsü'nde mikrobiyoloji ve seroloji kurslarına devam ettim; büyük bir hevesle mikrobiyolojinin tüm dallarında çalışmaya, olabilen her şeyi öğrenmeye çalıştım. Öğretilenler içinde en çok

ilgimi şarbon, ruam ve bruselloz hastalıkları çekiyordu. Ama doktora yapmak istediği Prof. Verge, bana Riketsia üzerine bir doktora tezi yapmamı önerince kabul etmedim; üstelik de okula yatıracağım harç parası yüksek gelmişti. Kendisi şöyle diyor : "Meğer adam babalık yapıyormuş ... Onun koruyucu melekliğinin derecesini anlayamadım. Türkiye'de fesat insanlar karşısında doktoramın mümkün olamayacağını bilemedim".

Onun çalışkanlığından etkilenenlerden biri de Prof.Pervot'tu. Abdülkadir Yücel, ondan, "izolman ve identifikasyon" tekniklerini öğrenmiş. Prof.Pervot, ona, yine Pasteur Enstitüsü'nde serum ve anatoksin üretimini öğrenmesini önermiş. Sonra seni FAO'ya uzman olarak gönderebiliriz demiş. Ama bu girişim de, Türkiye'deki tarım bakanlığı yetkililerinin onun burs süresini uzatmaya yanaşmamları dolayısıyla gerçekleşmemiş.

Türkiye'ye dönüşünde, kötü niyetlilerin ona karşı girişimleri de çoğalmaya başlamış. Çok iyi bildiği "tanı koyma" konusunda çalıştırmak yerine, "tetanoz" laboratuvarına vermişler. Orada başarılı olunca, henüz ihtisasını tamamlamadan, terfi ettirerek ve laboratuvarı ile birlikte Elazığ'a sürmüşler. O kadar apar topar göndermişler ki, laboratuvar hayvanları ancak iki yıl sonra Elazığ'a ulaşabilmiş (Bakteriyoloji ihtisasını ancak 26 Aralık 1961'de alabilmiş).

Elazığ 1961 - (Prof.Dr. R.Derchierin, Prof.Dr. Gidoux ile birlikte)

Ama Elazığ onun yaşamında, yine çalışkanlığı sayesinde, bir çok işi birarada yapabildiği, kendisini çevresine kanıtlayabildiği ve üstelik de para kazanabildiği bir dönem olmuş. Önce iyi fransızca bildiği için, lisede fransızca derslerine girmeye başlamış. Ardından Asker hastahanesi, Devlet hastahanesi, Akıl hastahanesi, SSK hastahanesinde ek görevle laboratuvar çalışmalarını yürütmüş. Kendisi de özel bir bakteriyoloji tahlil laboratuvarı açmış. Çevre halkın hayvanlarının bakım ve sağlığı ile yakından ilgilenmiş. Tanı alanında önemli başarılarla imza atmış (Kutu No.1).

Kötü niyetli kişiler durmadan Abdülkadir Yücel'in kuyusunu kazmayı sürdürmüşler. Elazığ'dan

Gaziantep - Malatya arası - 1954

Diyarbakır'a tayin etmeye ve onun huzursuz etmeye çalışmışlar. Sonunda Tarım Bakanlığı'ndan ayrılarak Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Refik Saydam Merkez Hıfzıssıhha Okulu'na geçmiş. Eleştirel yaklaşımı ve saptamalarının doğru çıkması, yine dikkatleri çekmesine neden olmuş. Bu kez Numune Hastahanesi'nin yanındaki 3 No.lu Verem Savaş Dispanseri'ne iki yıllığına geçici görevle gönderilmiş.

Bu noktada hala doktorasını alamamıştır. Çıkarılan engelleri bir türlü aşamamıştır. Ama Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, onun ihtisas yapmış olmasını temel alarak doçentlik sınavına girmesine ve sonunda da doçent olmasına olanak sağlamıştır (23 Kasım 1971, Mikrobiyoloji).

Abdülkadir Yücel çalışmalarını soluksuz sürdürmüştür. Gözlemleri ve araştırmacı heyecanı onun mesleki yaşantısına yön vermiştir. 1983'te milletvekili adayı olmak üzere kamu görevinden emekliliğini istemiş ve partisi seçimlere sokulmayınca da, Niğde-Aksaray'da La-

İğdir - Mart 1953

boratuvar açıp, çalışmalarını burada sürdürmüştür. 1998'de geçirdiği trafik kazası sonucu sakat kalan Doç.Dr.Abdülkadir Yücel, Ankara'da yaşam mücadelesi vermektedir.

TANI ALANINDAKİ BAŞARILARI

- 1954'te Ceylanpınar Devlet Üretme Çiftliği'nde görülen bir salgında ilk kez koyunlarda Salmonella reading'e izole etti.
- 1960'da filaryozis -fil hastalığı- tanısını koydu (Pasteur Enstitüsü'nden profesörler Prof.Dr. Derchierin ve Prof.Dr. Gidoux ile incelemeye sürdürerek bir uluslararası yayın haline getirmişler).
- 1960 yılında at vebası hastalığı Irak sınırından Türkiye'ye girdi. Silopi'de tanısı konulmuş, Dicle ve Fırat boylarını kasıp kavurarak Elazığ'a ulaşmış. Derken Hastalık Doğu Anadolu'ya yayılmış. Yücel önce hastalığın sineklerle bulaşması dolayısıyla, sinek ilacıyla atları korumaya çalışmış. Gördüklerimle bildiklerimle bir aşı hazırladım. Çok başarılı oldu. Kars'tan İskenderun'a çizilen hattın doğusunda kalan tüm bölgeyi geniş bir ekiple canla başla çalışarak aşıladık. Edirne'den Muğla'dan hatta Çanakkale'den Konya'dan gelip aşığı alan veterinerler oldu. Böylece salgının önüne geçildi.
- 1962'de Maraş ili Karbasan köyünde sığır ve keçilerde ölümlere yol açan Listerosis hastalığının tanısını koydu.
- Bakteriyofajların tedavide kullanımı üzerindeki çalışmalarım, 70-80 hasta üzerinde denenerek başarılı sonuçlar verdi. Sağlık Dergisi'nde yayınlandı. Bu sonuçları bir de Fransa'da Tıp Akademisinin Dergisi'nde yayınlamak istedim. Ama Prof.Nicole'un art niyetli engeline takıldı. Pasteur Enstitüsü'nden tanıdığım ünlü bilim kadın Madam Guellin'in çabaları da sonuç vermedi. Sonunda Madam Guellin aracılığıyla yazım Sovyetler Birliği Bilim Akademisi'nin dergisinde yayınlandı.
- Bdello-Vibrio -mikrop yiyen mikrop- konusunda bir yazım mikrobiyoloji dergisinde 1975 yılında yayınlanıyor. Ayırdığım bir Suş, Fransa su arıtımında deneniyor. Ad olarak da Ankara-Prof.Yücel yazmışlar. Bu Suş, dünyada varolan suşların en güçlüsüymüş.
- Antalya üzerine iki TÜBİTAK araştırması yaptım. Birincisi, deniz kıyı sularında bulunan ve bakterisid gücü yüksek olan mikrovibrio'ların izolasyonudur. Bunu 1978 Antalya'da Uluslararası Mikrobiyoloji Kongresi'nde sunduk ve Madam Guellin ile birlikte Fransa'da Roscoff Deniz Araştırma Enstitüsü'nde yayınladık. İkinci TÜBİTAK çalışmam, Antalya'nın zemininin mağaralardan oluştuğunu ortaya çıkardı. Böylece kanalizasyon atıklarının bu mağaralar yoluyla denize ulaşması engellendi (Önce belediye tarafından iki septik çukur, bir rögar, bir doldurma kuyusu yapıldı ve bu yaygınlaştırıldı. Ardından 1998'de kanalizasyon sistemi kuruldu). Bu çalışmamı da 1978'de Antalya'daki uluslararası kongrede sundu.
- Bu araştırmalar benim deniz mikrobiyolojisi alanında yetkinleşmeme neden oldu. Antalya Belediyesi, Sağlık Sosyal Yardım Bakanlığı ve TÜBİTAK ile birlikte bir Deniz Araştırma Laboratuvarı kurmak üzere görevlendirildim. Ama hem 12 Eylül askeri darbesiyle Belediye Başkanı'nın görevden uzaklaştırılması ve hem de TÜBİTAK'taki proje sorumlusunun ölümü ile işler yavaşladı ve çıkmaza girdi.
- Daha sonra Tuz Gölü'nün, çevrede kullanılan tarım ilaçlarından dolayı civa ile kirlenmesi ve giderek bir septik çukura dönmesi üzerine çalıştı. TÜBİTAK ile anlaşılmayınca Sağlık Bakanlığı Refik Saydam Merkez Hıfzıssıhha Okulu ile çalıştım. Verdiğimiz "zararlıdır" raporları gözardı edilmekte.

“Hendek ve Kazı Operasyonları” Mezar Olmayabilir

Mustafa TAŞYÜREK*
(mustafatasyurek@fisek.org.tr)

1. Sunuk kalmanın (Maruziyetin) açıklanması

İşçiler önceden önlem alınmadan kazı yapılar veya hendekte çalışırlar ya da buralara girerler ise göçük gibi nedenler sonucu ölüm riski ile karşılaşılması olasıdır.

Oysa, hendek çalışmaları ve kazılardan kaynaklanabilecek tehlikeler çok iyi bilinmektedir ve bunları önlemek de çok kolaydır.

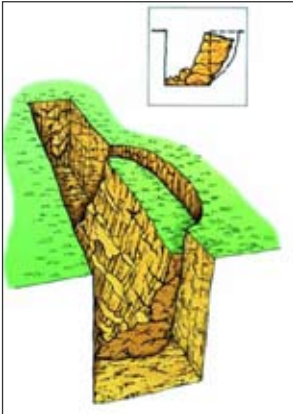
Bir hendekte arıza olduğunda genellikle kolay anlayabileceğimiz güvenilir bir uyarı yoktur. Duvarlar (hendek yarıları) aniden çökebilir ve işçiler sahayı çabukça boşaltmak için zaman bile bulamazlar. Çok az miktarda görülen atık toprak (moloz yığını) tehlikesiz gibi görünebilir. Bir metre-küp toprak yaklaşık 1,5-2 ton eder, ki bu da işçilerin ezilmesine veya boğularak ölmesine neden olabilir. Hatta küçük bir sert toprak parçası bile ciddi kazalara neden olabilir.

Örneğin ABD’de 2000- 2009 arasında, 350 kişi hendek ve kazılardaki göçükler sonucu (Ortalama her yıl 35 kişi) hayatını kaybetmiştir [BLS 2010] ⁽¹⁾.

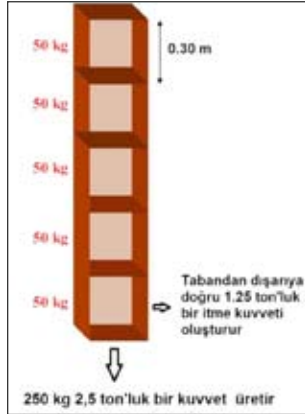
SGK iş kazaları ve meslek hastalıkları istatistiklerinde (2010 yılında, 5510 s.Kanun 4-1/a kapsamındaki aktif) sigortalıların geçirdikleri iş kazalarının kaza sebeplerine göre dağılımında; kayan ve çöken (toprak, kaya, taş, kar) etkenin neden olduğu iş kazası sayısının 2102 (toplam 62 903 kazadan %3,4) olduğu görülmektedir ⁽²⁾.

Olayların çoğu kazı (harfiyat) çalışmaları ya da “su, kanalizasyon, boru hattı, iletişim ve yer altı elektrik (güç) hattı inşaatı”nda meydana gelmektedir.

ABD’nin İş Sağlığı ve Güvenliği Kurumu (OSHA)’nın 1997 – 2001 verilerinin araştırılmasından çıkan sonucu göre hendeklerdeki ölümlerin %64’ü **304,8 cm** (10 feet) den **daha az** derinliklerde meydana gelmiştir [Arboleda ve Abraham 2004]. Hendek kazılarında ölüm’lü kazaların önde gelen nedeni yeterli güvenlik önlemlerinin alınmamasından kaynaklandığı belirlenmiştir ⁽³⁾.

Şekil 1 – Toprak çökmesinin şekli

Şekil 2 – Toprağın oluşturduğu kuvvet

Bir metre-küp toprak 1.5-2 ton’dan daha fazla bir ağırlığa sahiptir. Bu ağırlık bir insanı öldürmek için yeterli olan-dan daha fazladır. En fazla karşılaşılan ölüm olayları 2,5 metre’den daha az derinliği olan çukurlarda olmaktadır.

Kazılarda tehlikeyi oluşturan etmenler ⁽⁴⁾

(Çalışma sahasında alınacak güvenlik önlemlerinin çeşidi, miktarı, süresi, yapılacak testler, gözlemler, danışmanlıklar ve maliyetini belirlemede yardımcı olacak koşullara örnekler)

Trafik

Yakınlık ve yakındaki yapıların fiziksel koşulları

Su (yüzey ve yeraltı suyu, yoğun yağış)

Yeraltı ve yer üstündeki tesisat (elektrik, su, doğal gaz, telefon, kanalizasyon vb.)

Toprak. Zeminin kuruması, kum ve diğer gevşek zemin malzemesi, gevşek veya çatlak kaya’nın neden olacağı göçükler

Diğer potansiyel tehlikeler; düşme(ler), yüklerin düşmesi, tehlikeli atmosfer(ler), hareketli (mobil) ekipmanların oluşturduğu kazalar (olaylar)

Hava durumu, vb.

2. Kazı Alanında Yaşanan Tehlikelerin

[Yazılı ve görsel basın aracılığı ile öğrenilen]

Acı Örnekleri

Acı Durum 1 – Ankara’da ASKİ işçileri göçük altında kaldı ⁽⁵⁾

Resim 1- Ankara Yenimahalle’de göçük ⁽⁵⁾

Resim 2- İtfaiyenin kurtama çalışmaları ⁽⁵⁾

24.06. 2011 tarihinde; Kanalizasyon ve doğalgaz çalışması yapan Ankara Su ve Kanalizasyon İdaresi’nin (ASKİ) 2 işçisi göçük altında kaldı. **Yaklaşık 10 metrelik** bir derinlikte çalışma yapan **2 işçinin üzerine toprak kaydı**. Polis ekipleri göçüğün meydana geldiği alanın etrafında güvenlik şeridi çekerek önlem alırken, itfaiye ekipleri de iş makineleriyle göçük altındaki işçiler D.S. ve R.A.’yı (yaklaşık bir saatlik bir çalışmanın ardından) göçük altından çıkarttı. Ayak ve vucutlarının çeşitli yerlerinde ezilme meydana gelen işçilerin hayati tehlikesinin bulunmadığı belirtildi.

Acı Durum 2 – Ankara’da kanalizasyon çalışması sırasında meydana gelen göçükte bir işçi hayatını kaybetti ⁽⁶⁾

10.09.2011 tarihinde; Kanalizasyon işleri yapan H.K., bir kepçe operatörüyle birlikte) Ankara’nın Yenimahalle il-

* Kim. Müh., İş Sağlığı+İşletme Yönetimi Bilim Uzmanı
Çalışma Bakanlığı Eski İş Güvenliği Müfettişi (1978-1985)
İş Güvenliği Uzmanı (A Sınıfı Sertifikalı)
Fişek Enstitüsü Çalışan Çocuklar Bilim ve Eylem Merkezi Vakfı Denetim Kurulu Üyesi

çesinde çağrıldığı bir evin kanalizasyonunu açmak istedi. Operatör kepçeyle kanalı açtıktan sonra H.K.'te çalışma yapmak için açılan çukura indi. H.K. açılan kanalın çökmesi sonucu toprak altında kaldı. **İtfaiye ekiplerinin cesedi çıkarma çalışmaları sırasında çukurdu bulunan su borusu patladı.** Yaklaşık 3 saat süren çalışmanın ardından H.K.'in cesedi sıkıştığı yerden çıkarıldı.

Resim 3 – Kanalizasyon çalışmasında göçük ⁽⁶⁾

Acı Durum 3 - Meclis'te 'iş sağlığı ve güvenliği yasa'sı' görüşülürken dışarıda göçük oldu! ^(7,8,9)

Resim 4- Gece yapılan çalışmalar ⁽⁷⁾

Resim 5 – Bir işçinin öldüğü yer ⁽⁸⁾

14.06.2012 tarihinde; İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Tasarısı'nın, TBMM Genel Kurulu'ndaki görüşmeleri sırasında **gece saat 23.30'de**, Dikmen Caddesi Merasim Sokak'ta TBMM'nin atık su gideri çalışması sırasında meydana gelen göçükte bir işçi hayatını kaybetti ⁽⁹⁾

Acı Durum 4- Kepçeyle Toprak Altındaki işçiyi Kurtarmak İsterken Kafası Koptu ⁽¹⁰⁾

Resim 6- Kurtarma çalışmasında kepçe

02.07.2012 tarihinde; Edirne'nin Keşan ilçesinde C.D.(41 yaşında), kanalizasyon borusu döşemek için girdiği 4 metre derinliğindeki çukurda kayma nedeniyle toprak altında kaldı. Bunun üzerine şantiyede çalışan işçiler C.Demirel'i kendi çabaları ile kurtaramayınca, iş makinesinden yararlanmak istedi.

Kepçe operatörü 42 yaşında M.Ü. iş makinesiyle toprağı kazmak istediği sırada C.D.'nin **başı kepçeye sıkışarak koptu** ⁽¹¹⁾.

Acı Durum 5- Göçük Altında Kalan Belediye Başkanı Kurtarıldı ^(12,13,14)

Resim 7 – Belediye başkanının kurtarılması ⁽¹²⁾

Resim 8- Toprak yarılmaya örnek ⁽¹⁴⁾

25.08. 2012 tarihinde; yeni açılan içme suyu kanalında inceleme yaparken Kırıkkale'nin Yahşıhan ilçesine bağlı Irmak beldesi Belediye Başkanı B.A.'nın (3 işçiyle birlikte) toprak üzer(ler)ine kaymıştır. Kendini yan tarafa doğru atan B.A, sağ ayağını kurtaramamıştır. Diz kapağından aşağısı toprak altında kalmıştır. İşçiler kendi imkanlarıyla kurtulurken, B.A. 5 metrelik çukurdan İl Afet Acil Kurtarma ekollerince çıkartılmıştır. Hastanede yapılan incelemede sağ ayak bileğinin üzerinde iki yerde kırık tespit edilmiştir ⁽¹³⁾.

Acı Durum 6- Hastane bahçesinde göçük: 2 işçi öldü ⁽¹⁵⁾

13. 10. 2012 tarihinde; Sivas Cumhuriyet Üniversitesi (CÜ) Tıp Fakültesi Hastanesi'nin morg tarafında su drenaj boruları döşemesi için başlatılan çalışmada göçük altında kalan 2 işçinin cesedine ulaşıldı. İşçilerin mesai bitimi saatinde işlerini tamamlayarak çukurdan çıkmak istedikleri

Resim 9- Hastane bahçesinde iki işçinin öldüğü hendek ⁽¹⁶⁾

sırada meydana gelen göçükte 40 yaşındaki H.Ş. ile 44 yaşındaki C.Y., toprak altında kaldı. Arkadaşları hemen 5 metrelik çukura inerek kürekle arkadaşlarını kurtarmaya çalıştı, ancak başarılı olamadı. Olayın ardından İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü, İtfaiye, sağlık ve polis ekipleri alarına geçirildi.

Ekiplerin çalışma yürüttüğü sırada 10 metre uzunluk ve 5 metre derinliğindeki çukurda aralıklarla ikinci kez yeni çökmeler meydana geldi. Çökmenin kurtarma ekiplerinin çalıştığı kısmın diğer tarafında meydana gelmesi can kayıpları yaşanmasını engelledi.

Ekipler ilk cesedin çıkarılmasının ardından daha derinde olan ikinci cesedi çıkarabilmek için iş makinelerinden yardım aldı.

3. Bu Kazalar Nasıl Önlenirdi ?

Ülkemizde son iki yıl içinde yaşanan ve sadece bazı örnekleri verilen acı olaylardan da anlaşılacağı gibi; **kazı ve hendek açma çalışmaları** en tehlikeli inşaat işleri arasındadır.

Bunlar ;

a. (uygun) Zemin eğimi verilerek, b. (Merdiven basamağı gibi) kademeli bir eğim verilerek c. **Payandalar veya hidrolik krikolarla hendeklerin duvarları desteklenerek**, d. **Hendek koruyucuları kullanarak (hendek kutuları kullanmak)** çok kolay önlenebilirdi ⁽¹⁷⁾.

İşçiler, yöneticiler, [acil durumlara müdahale ekipleri], stajyer veya ziyaretçiler yetkili (yetkin) kişiler tarafından tasarlanmış ve uygulanmış yeterli güvenlik önlemi almadan asla hendek veya kazı alanlarına girmemelidir.

Toprak, toprağın su içeriği, çevre koşulları, önceden doldurulmuş yerlere yakınlık, ağır ekipman veya el aletlerinin ağırlığı, motorlu araçların makinelerinin oluşturduğu titreşim (vibrasyon) gibi faktörler toprağın dengesini (sağlamlığını) ve işçilerin karşı karşıya kaldığı tehlikeleri önemli ölçüde etkileyeceği bilinmelidir.

Ayrıca ekzost dumanları kazı alanında çalışanlar için tehlikeli olabilir. Jeneratör ve kompresör gibi petrol veya dizel çalışan makinelerden çıkan duman uzaklaştırılmıyorsa ya da alan havalandırılmıyorsa, kazı alanının içine veya yakınına yerleştirilmemelidir ^(18,19).

a) İşverenin Yapması Gerekenler :

Kazı işleri, hendek ve kanal çalışmaları;

▲ Hendek ve kazı çalışmaları (olası ise) en az işçi ile yapılmalı, işçiler kazı alanında mümkün olan en az süre kalmalıdır.

▲ Güvenlik tedbirlerinin yerinde olduğundan emin olmak için yetkili (yetkin) bir kişi(ler) eğitilmeli ve görevlendirilmelidir.

▲ Kazı ve hendek işlerine başlamadan önce;

▲ Uzman personel kazı yapılacak toprağın dayanıklılığını belirlemelidir. Toprak koşulları bir kaç gün içinde önemli ölçüde değişebilir. Bu nedenle her gün kontroller yapılmalıdır.

▲ Genellikle kazı işleri, yukarıdan aşağıya doğru ve toprağın dayanıklılığı ile orantılı bir şev verilmek suretiyle yapılmalıdır ⁽²⁰⁾.

▲ Sert kaya, sert şist, betonlaşmış çakıl, sert kalker, killi şist kaya, gre ve konglomera gibi kendini tutabilen zeminlerde yetkililerin gerekli gördüğü hallerde ve **şevsiz yapılmak zorunluluğu bulunan 150 santimetreden daha derin kazılarda** ⁽¹⁷⁾, yan yüzler uygun şekilde desteklenmek veya iksa edilmek suretiyle tahkim edilmeli ve iksa için kullanılacak kalas başları, kazı üst kenarından 20 santimetre yukarı çıkartılmalıdır. İksanın yeterliliği iş süresince (yetkili personel tarafından) kontrol edilmeli sonuçlar kaydedilmelidir ⁽²⁰⁾. İşçi çukur içerisine girmeden önce yetkili kişi 1.22 metre (4 feet) ve daha derin olan kazılarda oksijen yeterliliğini, tehlikeli atmosfer oluşturabilecek yerleri ve tehlikeli maddeleri test etmelidir. Eğer bir tehlikeyle karşılaşılırsa, işçiye uygun havalandırma veya uygun solunum koruması sağlanmalıdır. Bunlara ek olarak , atmosferik kirlilikleri azaltıp uygun konuma getirmek için bütün kontroller test edilmelidir ⁽⁴⁾.

Resim 10 – Su borusu montajında alüminyum hidrolik payandaların kullanılması ⁽¹⁷⁾

Resim 11 – Kanalizasyon çalışmalarında payanda kullanma örneği ⁽²¹⁾

▲ Malzeme veya cisim düşmesi veya su baskını tehlikesine ve insanların düşmesine karşı uygun önlemler alınmalıdır. > Sağlık için tehlikeli veya zararlı olmayan özellikle solunabilir hava sağlamak için bütün çalışma yerlerinde yeterli havalandırma yapılmalıdır ⁽²²⁾.

▲ Kazı işlerinde yağış sırasında işçi çalıştırılmaz. (Yağışın durmasından ve güvenlik tedbirlerinin alınmasından sonra işçi çalıştırılabilir.) Arazi durumuna göre, olası su baskınlarına karşı gereken tedbirler alınmalıdır ⁽²⁰⁾.

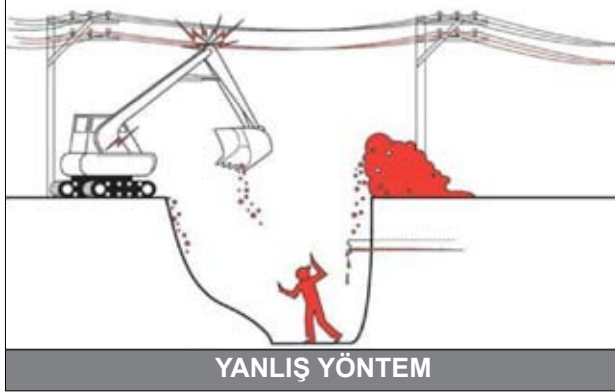
▲ Yangın, su baskını veya göçük gibi durumlarda işçilerin güvenli bir yere ulaşmaları sağlanmalıdır ⁽²²⁾.

▲ Kazı işlerinin yapılacağı yerlerde (işe başlamadan önce); elektrik kabloları, gaz boruları, su yolları, kanalizasyon ve benzeri tesisatın bulunup bulunmadığı önceden araştırılmalı ve duruma göre gereken tedbirler alınmalıdır.

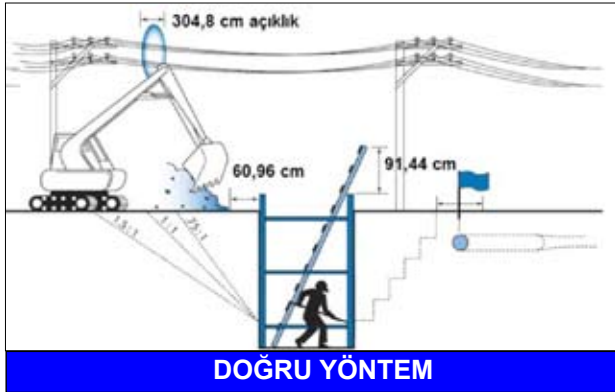
Kazı sırasında, zehirli ve boğucu gaz bulunduğu anlaşıldığı hallerde, işçiler, derhal oradan uzaklaştırılmalı; gaz çıkışı önlenmeli ve biriken gaz boşaltılmadıkça kazı işleri başlatılmamalıdır ⁽²⁰⁾. > Kazı alanına giriş ve çıkış için güvenli yollar sağlanmalıdır ⁽²²⁾.

▲ 150 santimetreden daha derin olan kazı işlerinde, işçilerin inip çıkmaları için yeterli kadar el merdivenleri bulundurulmalıdır. İksa tertibatını ve desteklerini, inip çıkma için kullanmak yasaklanmalıdır ⁽²⁰⁾.

▲ Kazı işine başlamadan önce iş ekipmanlarının çalışma sahası, çıkan toprağın biriktirebileceği alanın araştırması ve planlaması yapılmalıdır. İş makinalarının operatörleri sağlıklı, eğitilmiş ve belgeli olmalıdır.

Şekil 3 – Kazı da iş makinası yanlış kullanımı ⁽²³⁾

Şekil 4 – Kazı da iş makinasının doğru kullanımı ⁽²³⁾

▲ Kazıdan çıkan toprak, kaymasına engel olmak üzere, toprak cinsinin gerektirdiği uzaklığa atılmalıdır. Bunun uygun olmaması halinde kazıda gerekli iksa yapılmalıdır ⁽²⁰⁾.

▲ Toprak ve malzeme yığınları ve hareketli araçlar kazı yerinden uzak tutulmalı ve gerekiyorsa uygun bariyerler yapılmalıdır ^(20, 22).

▲ Çalışanlara; baret, İş elbisesi, eldiven, iş güvenliği gözlüğü, lastik çizme, iş güvenliği ayakkabısı ve yağmurluk gibi KKD verilmeli ve kullanılmalıdır.

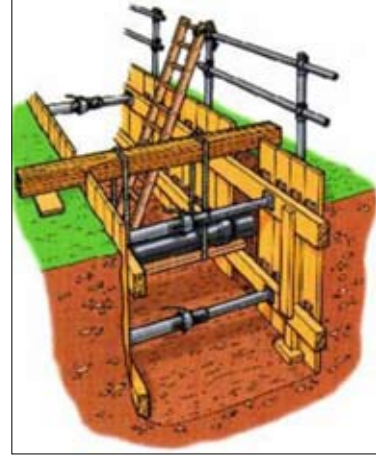
▲ 6 m (20 feet)'den daha derin hendek ve kazı çalışmaları çok karmaşık olabilir. Bu durumda, ya bu derinlikler için uzman firmalarca üretilmiş koruyucu sistemler kullanılmalı da bu konuda profesyonel mühendislerden destek alınmalıdır.

▲ 18 yaşını doldurmamış hiç bir işçi hendek ve kanal içinde çalıştırılmamalıdır.

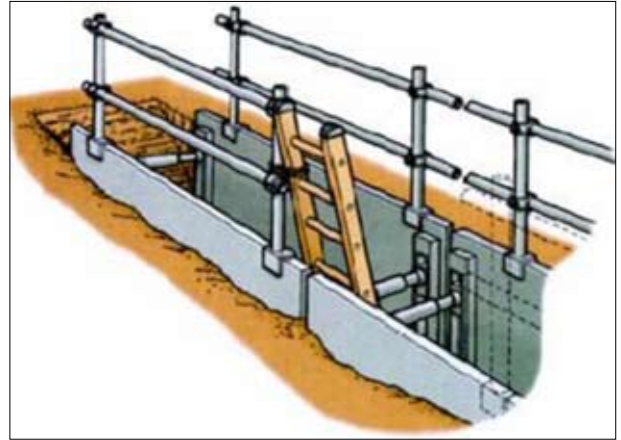
▲ Kazı alanlarında çalışan kişilere kazı ve hendek çalışmalarında karşılaşılabilecekleri tehlikeler ve bunlara karşı alınabilecek güvenlik önlemleri konusunda (onların anlayabileceği düzey ve dilde) eğitim ⁽¹⁷⁾ ve nasıl güvenli

çalışacaklarına dair talimatlar verilmelidir ⁽¹⁸⁾. > Eğer kazı içerisinde sağlıksız atmosferik durumlar var, yada belirsizse oksijen maskesi, paraşüt tipi emniyet kemeri ve yaşam halatı, sedye gibi acil yardım ekipmanı bulundurulmalı ve bunların kullanıma hazır olduğundan emin olmalısınız.

▲ Kazı alanlarına insan ve araç düşmesi

Şekil 5 – Hendek güvenlik önlemi

Şekil 6 – Hendek korkuluğu

Kazı alanına insanların düşmesini önlemek için tedbirler alınmalıdır. Eğer hendek 2 m ya da daha derin ise, parmaklık ve eteklik gibi dayanıklı bariyerler temin edilmelidir. Mümkün olduğu hallerde araçlar kazı alanlarından uzak tutulmalıdır. Gerekli olan yerlerde parlak boyanmış kirisler, bantlar ya da bariyerler kullanılmalıdır. Araçların kazı alanlarının içine malzeme boşaltması gerektiği hallerde, aracın kazı içerisine girmesini önlemek için durdurma blokları kullanılmalıdır. Kazı alanlarının kenarlarında fazladan desteğe ihtiyaç olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

▲ Yayaların ve araçların içine düşmesini önlemek için tüm kazı alanlarını kamuya açık alanlardan ayrılmalıdır. ▲ İş saatleri dışında bölgede çocukların bulunması ve herhangi bir şekilde yaralanmaları ihtimaline karşı gerekli tedbirler alınmalıdır ^(18,19).

b) İşçilerin Bilmesi Gerekenler:

▲ Herhangi bir toprağın kendi ağırlığını taşıyabileceğini beklemeyin.

▲ İş sahasında tehlike oluşturabilecek bütün yüzey engelleri minimize edin veya kaldırın. > (Kısa sürecek bir iş için bile olsa) Güvenlik önlemi alınmamış hendeklere – kazı alanına girmeyin.

▲ Hendeğe girmeden önce koruyucu sistemi gözden geçirin.

▲ Eğer koruyucu sistemde herhangi bir soruna (probleme) dair bir delil görürseniz derhal hendekten çıkın ve uzman personele haber verin. > Göçük öncesi herhangi bir uyarı olabileceğini veya sahayı derhal güvenli bir şekilde terk edebileceğinizi (asla) düşünmeyin.

▲ Açıkta yapılan kazı işlerinde, 150 santimetreden daha derin toprak yığınlarının ve

her derinlikte yapılan temel ve kanal kazılarında yan cıdarların altlarını şerit gibi kazarak yukarıdan çökertmeyin⁽²⁰⁾. > Baretsiz ve Islak elbiselerle çalışmayın⁽²⁰⁾. Su içinde çalışmayı gerektiren hallerde, uygun lastik çizmeler giyin⁽²⁰⁾.

▲ Özellikle araç trafiğinin olduğu sahalarda çalışırken yüksek görünürlüklü yelekler giyin.

▲ İş yapan herkes güvenli "kazı" uygulamalarını ve acil durum prosedürlerini bilmelidir.

c) Devletin Yapması Gerekenler :

> "Yapı İşlerinde Sağlık ve Güvenlik Yönetmeliği" yenilenmeli ve yenilenirken "İşçi Sağlığı ve Güvenliği Tüzüğü"nden daha çok yararlanılmalıdır [özellikle anılan tüzüğünün üçüncü kısmı (madde 18-47) yönetmeliğe aktarılmalıdır].

▲ İş Kanunu, İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu gibi yasa, yönetmelik ve standartların etkin bir şekilde uygulanmasını sağlamak için denetim fonksiyonunu (yeterli düzeyde) yerine getirmelidir.

▲ Çalışma ortamında, sürekli değişen çalışma durumlarının güvenlik önlemlerini almak, aldartmak ve denetlemek için (ayda birkaç saat veya gün iş sahasında bulunacak iş güvenliği uzmanlarına ilave olarak), işin yapıldığı süreçte işyerinde bulunacak ("yapı işleri) **iş güvenliği teknisyenliği**"ni iş sağlığı ve güvenliği kanununda niteliğini, görev ve yetkisini tanımlamalıdır.

▲ Bu konudaki önerimiz; Elektrik İle İlgili Fen Adamlarının Yetki Görev ve Sorumlulukları Hakkında Yönetmelik'e benzer bir yönetmelik ile "**iş güvenliği**", "**iş hijyeni**" **teknisyenleri**, işyeri hemşiresi'nin görev yetki ve sorumlulukları tanımlanabilir.

▲ Kazı, hendek ve kanal çalışmalarının güvenli yapılabilmesi için özellikle işverenlere, tasarımcılara, müteahhitlere, taşeronlara, koordinatörlere, (kazı ve hendek çalışmasını nın gözetimini yapan) uzman kişilere ve iş güvenliği uzmanlarına kılavuzluk edecek rehberleri hazırlamalıdır, vb.

Kaynakça

- 1 - <http://www.cdc.gov/niosh/docs/wp-solutions/2011-208/pdfs/2011-208.pdf>
- 2 - http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/tr/kurumsal/istatistikler/sgk_istatistik_yilliklari
- 3 - <http://www.cdc.gov/niosh/docs/wp-solutions/2011-208/pdfs/2011-208.pdf>
- 4 - <http://www.osha.gov/Publications/OSHA2226/2226.html>
- 5 - http://www.dha.com.tr/ankarada-gocuk_177722.html
- 6 - <http://www.trt.gov.tr/haber/HaberDetay.aspx?HaberKodu=080499b2-7981-4c18-a9ea-d978952b05e2>
- 7 - <http://fotogaleri.haberler.com/tbmm-onunde-gocuk/resim-3/>
- 8 - <http://fotogaleri.haberler.com/tbmm-onunde-gocuk/> (erişim 16.06.2012)
- 9 - <http://www.olay.com.tr/haber/guncel/is-guvenligi-gorusulurken-is-kazasindan-oldu-109381.html>
- 10 - <http://www.gazeteport.com.tr/haber/102736/yanlislikla-basini-kopardilar>
- 11 - <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/20897051.asp>
- 12 - <http://www.ensonhaber.com/belediye-baskani-gocuk-altinda-kaldi-2012-08-25.html>
- 13 - <http://www.cnnturk.com/2012/turkiye/08/26/gocuk.altinda.kalan.baskan.olumden.donda/674298.0/index.html>
- 14 - <http://www.haberdesin.com/haber/yerel/gocuk-altinda-kalan-baskan-kurtarildi>
- 15 - <http://www.radikal.com.tr/Radikal.aspx?aType=RadikalDetayV3&ArticleID=1103973&CategoryID=77> (erişim 18.10.2012)
- 16 - <http://www.posta.com.tr/turkiye/HaberGaleri/Hastane-bahcesinde-gocuk--2-isci-oldu.htm?ArticleID=143952>
- 17 - <http://www.cdc.gov/niosh/docs/wp-solutions/2011-208/pdfs/2011-208.pdf>
- 18 - <http://www.isveguvenlik.com/insaat-yapi-isleri-sektoru/kazi-islerinde-is-guvenligi.html> (erişim 19)
- 19 - http://www.county-safety-services.com/_docs/cis08.pdf
- 20 - Yapı İşlerinde İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü
- 21 - <http://workinjurylawblog.com/category/trench-or-wall-collapse-accident/#>
- 22 - Yapı İşlerinde iş sağlığı ve güvenliği yönetmeliği
- 23 - <http://www.elcosh.org/en/document/1084/d001019/focus-4-hazards.html>

(*) Tehlikeli Maddelerin Karayoluyla Taşınması Hakkında Yönetmelik

hizati kullanılmamalıdır. Donan korunmalıdır.

12. Vanalar, bağlantı kelepçeleri, kapaklar açılırken sigara içilmez, içilmez, içilmez. Herhangi bir şey yenmez –

11. Statik kıvılcımlardan kaçınmak için transferi / taşınması sırasında kapları (bidonları) topraklanmalı ve kısa devre yapılmalıdır. Depolama sahasında asla içilmez, içilmez, içilmez. Herhangi bir şey yenmez –

10. Bidonlar fiziksel hasarlardan korunmalı. Serin, kuru, iyi havalandırılan yerlerde, yangın tehlikesinden uzak bir yerde depolanmalı. Dişari da veya ayrı / müsta- maddelerden ayrı tutulmalıdır. Uyuşmadığı

9. Eğer yutulmuşsa, derhal sağlık görevlilerinin (tıbbi personele) tanımladığı şekilde kusturulmalıdır. [Bilinci yerinde olmayan kişilere asla ağızdan bir şey verilmemesi. EĞER SOLUNMUŞSA, kazalı temiz havaya gırtlama yapılmalıdır. EĞER SOLUK ALMIYORSA, suni solunum uygulanmalı. CANLANDIRMAK İÇİN AĞIZDAN AĞIZA SUNULAN SOLUNUM UYGULAMA. Eğer solunumda güçlük geliyorsa, oksijen verilmez. Kazalı çalışan ilk tutulmalı ve istirahat ettirilmelidir. Bütün durumlarda derhal bir hekime başvurulmalıdır.]

8. Temas etmesi / buluşması durumunda, derhal gözler veya cilt en az 15 dakika akan bol su ile yıkanmalı, bir yandan da bulaşan giysileri ve ayakkabıları gi- kartılmamalıdır. Giysiler tekrar kullanılmadan önce yıkan-

7. Elleçleme/lerden sonra çok iyi bir şekilde eller yıkanmalı, bulaşan yer, eldivenler yıkanmalıdır.

6. Islak ve alevden uzak tutulmalıdır. Statik elektrikten korunmalıdır.

5. Çalışanlar, buharını solunamamalı, gözlerine girmemesi için önlem alınmalı, gözetim sağlanmalıdır. 4. Konteynerin üzerine çıkmadan önce yan tarafta bulunan korkuluk kaldırılmamalıdır. Ayakkabının altı temiz ve kaymaz olmalıdır.

3. Elleçleme yapılan sahaya görevi olmayanların girmemesi için önlem alınmalı, gözetim sağlanmalıdır. 2. Elleçleme işinde görevli tüm çalışanlara (bağ- lantı yapıp/sökme, bidonları doldurma, taşıma vb.) anilin'in geçerli malzeme güvenli bilgisi formu hakkında bilgi verilmelidir.

1. Yükleme: Konteyneri getiren araç sürücüsünün anilin'in karayolu nakliyatı için kaza talimatnamesi'nin okudundan / bildiğinden emin olunmalıdır. Yükleme sürücüsü; taşıyan tehlikeli madde, maddenin Bireşmiş (M) numarası, taşımada kullanılan resmi adı ve diğer mümkünse paketeleme grubu ile ilgili olarak bil-

giletilmelidir. (*)

Ne yapılmalı ?

İKİ DAKİKA DÜŞÜN > Sayfa 23'ün yanıtı

Karanlığın Pençesinde Kız Çocukları

Taner AKPINAR*

Biyolojik üreme yetisinin, insanoğlunun doğal olarak sahip olduğu bir özellik olması ve başkaca hiçbir meziyete sahip olmak gerekmezsiniz yalnızca bu biyolojik işlevi harekete geçirerek dünyaya çocuk getirebilmesi, daha vahimi, onu sosyal olarak biçimlendirmesi ne yazık! Bedensel fonksiyonlar olarak tek tip bir varoluşsal yapıya sahip olan insanoğlu sosyo-kültürel ve ekonomik olarak farklılaşmaktadır. Çocuklar, dünyanın neresinde olursa olsun, doğduklarında, maddesel varoluş bakımından "insan" olarak nitelenmesine karşın, sosyo-ekonomik ve kültürel olarak farklı aidiyetler ve nitelendirmeler edinirler. Daha doğrusu söz konusu aidiyetleri bütün bir yaşam deneyimi sonucunda kazanırlar, ancak, burada temel belirleyici olan içine doğdukları sosyal yapıdır. Sosyal yapı çocukları biçimlendirmektedir. Bu biçimlendirme uzun zaman diliminde olmaktadır ve çocukluk dönemi bunun en kritik aşamasıdır. Çocuk bu dönemde bütünüyle sosyal yapının kontrolü altında pasif-edilgen bir konumdadır. Ne bilinç düzeyi ne de fiziksel güç olarak buna karşı koyabilecek bir durumdadır. Ne acı?

Çocuğun toplumsal olarak bu savunmasız konumu, ona, kurulu bir toplumsal yapıdaki bozukluklar ve çarpıklıklar karşısında çok ağır bedeller ödetmekte ve geri dönüşü olmayan tahribatlara yol açmaktadır. Kafamızı kaldırıp etrafımıza baktığımızda çocukların çocuk işçiler, çocuk askerler, çocuk gelinler, okula gönderilmeyen çocuklar, açlıktan ölen çocuklar, sokaklara terk edilen çocuklar ve daha birçok biçimde bu beldi öderkenki hallerini hemen fark edebiliriz. İçine doğduğu sosyal yapı onun şansı olabileceği gibi, suçu da olabilmektedir. Böyle bir suçun cezası da daha baştan müebbet olarak bellidir.

Bu yazı, tek suçu insanlık dışı karanlık koşullarda dünyaya gelmek olan çocukların hikayesini konu almaktadır. Söz konusu olan çocuk işçilik, yoksulluk ya da savaşların veya doğal afetlerin çocuklar üzerindeki etkileri değil, yalnızca ve yalnızca, amiyane tabirle, zır cehaletin çocukları maruz bıraktığı ... dır (Ne olduğuna ilişkin uygun bir söz bulamadım).

UNICEF (United Nations International Children's Emergency Fund)'in 33 ülkeyi kapsayan bir araştırmasının bulgularına göre, 2-14 yaş arası her 4 çocuktan 3'ü, çocuğun terbiye ya da disipline edilmesi adı altında fiziksel ve psikolojik şiddete uğramaktadır.

(1) Aslında sorun bilgisizlik ya da bilinçsizliğin sonucu masum bir cehalet olmaktan uzaktır. Çocukların deneyimledikleri bu şiddeti basitçe onların terbiye edilmesi olarak nitelendirmek de olanaklı değildir. Gerçekte olan, çocukların, içine doğdukları toplumsal düzene uygun bir kalıba sokulmasıdır. Çocuklar varolan güç ve sömür ilişkilerine uygun bireyler olmaları için sosyal olarak biçimlendirilmektedir. Bu biçimlendirme

Fotoğraf: Başak Çetin -2012 (www.yutmografim.com)

onların akıl almaz fiziksel ve zihinsel işkencelere de uğramasına yol açmaktadır. Sanayi devriminin ilk dönemlerinde çocukların fabrikalarda ağır koşullarda çalıştırılmaları hatta fabrika bacalarına tırmandırılarak baca temizlemekte kullanılması hiçbir şekilde bir cahiliye döneminin yansıması değil, son derece bilinçli olarak oluşturulmuş sömür ilişkilerinin bir sonucuydu. Bunlar artık insanlığın gerilerde, tarihin derinliklerinde bıraktığı karanlık düşünceler de değildir. Dünyanın birçok yerinde çocuklar üzerindeki sömür ve istismar ilişkileri var olmaya devam etmektedir.

Çocuğa Karşı Şiddet Üzerine Uluslararası Sivil Toplum Konseyi adındaki uluslararası oluşum tarafından kaleme alınan yeni (Ekim 2010 tarihli) bir raporda çocuklara karşı hoyratlığın akıl almaz binbir türünün günümüz dünyasında hala hüküm sürdüğünü göstermektedir.⁽²⁾

Raporda aktarıldığına göre, dünyanın kimi yerlerinde aynı cinsiyete ait birden fazla çocuğu olan aileler yeni çocuk sahibi olduklarında, bunun cinsiyeti farklı olursa doğan bebeği ya da terk etmekte ya da öldürmektedirler.

Söz gelimi 3 kız çocuğu olan bir ailenin dördüncü çocuğu erkek olursa ya da tam tersi olursa, yeni dünyaya gelen ve cinsiyeti diğerlerinden farklı olan çocuk birtakım akıldışı düşünce ve inanışlar gereği öldürülmekte ya da ölüme terk edilmektedir.

Yine dünyada bir yerlerde yeni doğan çocuklarda bulunduğu inanılan pis kanı akıtmak ve hastalıklara da iyi geldiği gerekçesiyle çocukların vücudunun çeşitli yerleri kesilerek kan akıtılmaktadır.

Bir başka işkence göğüs düzleştirme operasyonudur. Isıtılmış bir cisimle kız çocuklarının göğüslerine bastırılarak düzleştirilmektedir. Göğüs ütöleme olarak da adlandırılan bu işkence sözüm ona kız çocuklarının erken yaşta hamile kalmasını

önlemek ve onları seksten ve cinsel saldırılardan korumak için yapılmaktadır.

Okurken bile insanın içinin el vermediği ve tahammül sınırlarını zorlayan, çocuklar üzerindeki sömürü ve işkencenin sapıkça biçimlerinin sonu yoktur. Göz enfeksiyonları ve hastalıklarına iyi geldiği inancıyla çocukların göz kapaklarına traş bıçağıyla kesik atılarak kan akıtılması gibi ürpertici bir vahşetin, bunu deneyimleyen çocukların dünyalarında meydana gelen yıkımı herhalde hayal bile etmemiz olanaksızdır.

<http://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=&source=web&cd>

* Yrd.Doç.Dr. Akdeniz Üniversitesi İİBF Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü ve Fişek Enstitüsü Çalışan Çocuklar Bilim ve Eylem Merkezi Vakfı Gönüllüsü

Kız çocuklarının sünnet edilmesi, çocuk yaştaki kadınların kocaları tarafından yüzlerine asit serpilmesi, kötü cinlerin ve şeytanların vücuttan çıkartılması gibi birtakım dinsel-büyücülük zirvalıkları...

Çocukların uğradığı işkencelerin listesi uzayıp gitmektedir. Bu çocukların bazılarıyla yapılmış görüşmelerde, çocukların, başlarına gelenlere ilişkin gerek kendi anlattıkları gerekse onlarla görüşme yapanların anlattıkları insanın kanını-iliğini dondurmaktadır.

"Annem ve görümcenin biz iki kızı aldıklarını ve orada dört tane daha kız olduğunu hatırlıyorum. (...) Bizi banyoya götürüp bacaklarımızı açık vaziyette tuttular ve bir şey kestiler.⁽³⁾ Hiçbir bir anestezi vermeden yaptılar. Çok korkmuştum ama acıya dayandım. Acımızı dindirecek hiçbir şey yoktu. Bir hafta boyunca acı çektim. Ondan sonra hiç doktora gitmedim. Kestikleri bölgemde her adet döneminde şiddetli ağrı oluyor".⁽⁴⁾

"D 12 yaşındayken bir gün anne'si ona gelenlerin olduğunu ve onları beklemesini söyledi. D kapıdan girenler içerisinde ebeyi tanıyınca şok geçirdi. D direnince annesi onu ısırdı ve diğer kadınlarla birlikte yere yatırdılar. Travmatik bir operasyonun ardından iyileşmek için yirmi gün yatakta kaldı".⁽⁵⁾

"14 yaşındayken evlenen S sürekli olarak kocasının istismarı ve tacizine uğraması nedeniyle çocuklarını da alarak evden gitti. Kocasını özür dileyip, değişeceğine söz vererek onu eve dönmeye ikna etti. Bir sabah kocasına kahve verirken, kocası onun yüzüne asit serpti. Yüzü ve ensesi yanan S'nin bir gözü görme yetisini kaybetti ve bir kulağı da tamamen sağır oldu".⁽⁶⁾

"N 16 yaşındayken ailesi onu evlendirdi. Evlendikten sonra N ailesini ziyaret etmek istediğinde kocasıyla tartışıyorlardı. Tartıştıkları bir gün N uyuyorken kocası onun yüzüne, ellerine ve vücudunun üst bölümüne asit döktü. N ağır bir şekilde yaralandı".⁽⁷⁾

"Tören kilisede yapıldı. Bir papaz mumla beni yaktı. Vücudumu kırmızı bir elbise ile örttüler. Diğer bir kilisede bir ağacın suyunu gözüme akıttılar, çok acıdı. Üfürükçü, büyü'nün bozulduğunu söyledi, gözlerim çok kötü yaralandı".⁽⁸⁾

Şimdi çocukların kendilerinin anlattıklarından hareketle yukarıdaki noktalı yeri "vahşet" diye mi tamamlamak, yoksa "dehşet" mi demek lazım? Hiçbiri bu durumu tanımla-

mak için yeterli değil. Keşke bütün bunlar bir korku filminden alınmış kurgusal sahneler ya da bir kabus olsaydı...

Çocukların geleceğin güvencesi, yarının umudu, tarihsel ve toplumsal kazanımların mirasçısı olduğu türünden vurgular ve umutlar bu karanlık tablo içerisinde kaybolmaktadır. Çocuklar, bedensel ve zihinsel olarak özel durumları ve konumları gözetilmeksizin, kurulu bulunan yobazlık ve sapıklık ilişkilerinin kurbanı edilmektedir. Sorunun çözümüne ilişkin Birleşmiş Milletler kaynaklı reçetelerin⁽⁹⁾ etkili olmadığı ortadadır.

Nazım Hikmet'in Nikbinlik (iyimserlik) adıyla kaleme aldığı şiirinde müjdelediği güzelliklere bir an önce kavuşmak umuduyla...

Güzel günler göreceğiz çocuklar Motorları maviliklere süreceğiz Çocuklar inanın, inanın çocuklar Güzel günler göreceğiz, güneşli günler Motorları maviliklere süreceğiz

Dipnotlar

(1) UNICEF (2010) Child Disciplinary Practices at Home – Evidence from a Range of Low-and Middle-Income Countries, Erişim: http://www.childinfo.org/files/report_Disipl_FIN.pdf.

(2) VIOLATING CHILDREN'S RIGHTS: Harmful Practices based on tradition, culture, religion or superstition. A Report from the International NGO Council on Violence against Children, October 2012, Erişim: http://www.crin.org/docs/InCo_Report_15Oct.pdf.

(3) Kesme işlemi genellikle temiz ve steril olmayan bir jilet parçasıyla yapılıyor ve kesilen yer külle sarılıyor. Human Rights Watch (2010), "They Took Me and Told Me Nothing", Erişim: <http://www.hrw.org/sites/default/files/reports/wrd0610webwcover.pdf>.

(4) Human Rights Watch (2010).

(5) Human Rights Watch (2010).

(6) Combating Acid Violence in Bangladesh, India, and Cambodia, (2011) A Report by the Avon Global Center for Women and Justice at Cornell Law School, the Committee on International Human Rights of the New York City Bar Association, the Cornell Law School International Human Rights Clinic and the Virtue Foundation. Erişim: <http://www.lawschool.cornell.edu/news-center/upload/Combating-Acid-Violence-Report.pdf>.

(7) Combating Acid Violence in Bangladesh, India, and Cambodia, (2011).

(8) Aktaran; UNICEF (2010) Children Accused of Witchcraft – An Anthropological study of contemporary practices in Africa, Erişim: http://www.unicef.org/wcaro/wcaro_children-accused-of-witchcraft-in-Africa.pdf.

(9) VIOLATING CHILDREN'S RIGHTS: Harmful Practices based on tradition, culture, religion or superstition. A Report from the International NGO Council on Violence against Children, October 2012, Erişim: http://www.crin.org/docs/InCo_Report_15Oct.pdf.

Uzun Yolculuk

Bülent İLİK*

Mevsimlik tarım işçileri Türkiye'nin gündemine genellikle yaz aylarında bir iki küçük haberle gelmekte ve bir sonraki seneye kadar da unutulmaktadır. Gündeme geliş gerekçeleri de genellikle trafik kazalarında yiten canlarla sınırlı kalmaktadır.

Oysa göçer tarım işçileri genellikle Mart sonundan Kasım ortalarına kadar Türkiye'nin hemen her noktasına gitmekte ve ağır yaşam koşullarında kadın-erkek-çocuk birlikte çalışmaktadırlar.

Bu uzun yolculuk kuşaklar boyu aktarılan, yeniden üretilen ve her seferinde ağır hak kayıpları, ihlalleri ve olumsuzluklarla süren bir yolculuktur. Kaplarıyla, çadırlarıyla, döşekleri, keçileri ve kalabalık nüfuslarıyla kamyon kasalarında, minibüslerde, "tedavülde kalmış" arabalarda uzun, çok uzun ölümcül yolculuklar.

Üstelik bu uzun yolculukta toplumsal taraflar çok önemli bir sorun olmadıkça "uç maymunu" oynamaktadır. Kentleri yönetenler, geldikleri, gittikleri yerdekiler, kendileri, üniversiteler ve genel olarak hepimiz bu oyunun parçasıyız.

Kamunun göçerlerin toplanma alanlarına yönelik iyi niyetli ama sınırlı uygulamaları dışında sorunun tüm boyutlarıyla kavranması ve çözüm üretilmesinde ciddi sorunlar var.

Şimdilerde, uluslararası sözleşmelerden kaynaklanan yükümlülüklerimiz ve "fındıkta çocuk işçiliği" konusunda Avrupa'da oluşan olumsuz kamuoyunun da etkisiyle göçer işçilerin sorunu daha çok gündeme gelmeye başlamıştır.

Hayata Destek Derneği, fındık alıcısı Alman kuruluşlarının desteğiyle 23 Temmuz 2012 – 30 Ağustos 2012 tarihleri arasında Ordu Valiliği ile birlikte fındıkta çocuk işçiliğini önlemeye yönelik yaz okulu çalışmasını yürütmüştür. Bu çalışmanın ana teması "Çocuk Eli Değmeden" başlığı ile fındık işçiliğinde 16 yaş altında çocukların çalıştırılmasının önlenmesi için toplumsal duyarlılık yaratılması ve mevsimlik işçilerin toplanma merkezlerinden birisi olan Ordu Uzunisa Çadırkent Toplanma Merkezinde (METİP) 16 yaşından küçük çocukların çeşitli eğitici, sportif ve kültürel etkinlikler gerçekleştirilerek çalışmalarının engellenmesidir.

Hayata Destek Derneği (HDD) 15 kişilik ağırlığı üniversite öğrencisi çalışma ekibi ile Ordu Uzunisa Çadırkent'te çalışmalarını sürdürmüştür.

Çocuklara yönelik haftalık programlar halinde uygulanan çalışmalarda; sağlık, çevre, ortak yaşam becerilerini geliştirme, farklılıklarla birlikte yaşam, yeni rol modeller ve meslekleri tanıma gibi ana temalar, ders formatı dışında aktarılmıştır. Yaz okulu çalışmalarına günlük olarak 4-6 yaş grubunda ortalama 40, 7-14 yaş grubunda ise 60 olmak üzere 100 çocuk katılmıştır.

Göçer ailelerin kalış sürelerinin değişmesi nedeniyle çocuklarla düzenli grup oluşturulamamasına karşın, çok önemli davranış değişiklikleri gözlenmiştir. Oyun-müzik ve sporu da içeren etkinliklerde çocuklar eğlenirken, öğrenmişlerdir.

Projenin başlangıcında öngörülmemiş olmasına karşın, HDD ekibine katılan sosyal hizmet öğrencileri ile kadınlara yönelik bir anket çalışması ve yarı yapılandırılmış mülakat tekniği ile de, çocukları, göç, evlilik öyküleri, tutum, düşünce ve değerlendirmelerine ilişkin bir araştırmada gerçekleştirilmiştir.

HDD ekibi, yerel STK'lar, kadınlar, çocuklar, gençler ve dayıbaşı diye adlandırılan ve fındık işçiliğinde kritik bir aracılık işlevini üstlenenlerle de odak grup görüşmeleri yapmıştır.

HAYATA DESTEK "ÇOCUK ELİ DEĞMEDEN PROJESİ"

Çalışmanın yapıldığı çadırkentte günlük ortalama 150 çadırdaki yaklaşık 800 kişi, 7'ile 40 gün arasında kalmaktadır.

Çadırkentte bulunanların %5'i 0-3 yaş, %5'i 4-6 yaşları arasındadır. Kreş ve okula hazırlık dönemi olarak tanımlanabilecek bu yaş grubunun içinde birkaç günlük bebekten, çadırkentte doğan ve her türlü riske açık ortamda yaşayanlara kadar %10'luk bir grup bulunmaktadır.

7-14 yaş grubunda yoğun bir çocuk grubu bulunmaktadır ve bunların oranı %24'tür. Bu grup genel olarak tarlalara götürülmemektedir. Ancak yapılan çalışmada saptanan ve genellikle literatürde de dikkatleri çekmeyen bir tür gizli çocuk işçiliği burada ortaya çıkmaktadır. Çadırlarda kalan kız çocukları çok küçük yaşlardan itibaren (7-8) küçük kardeşlerine bakma, çadırın ihtiyacı olan getir-götür ve ayak işlerinden sorumlu olmaktadır. Üstelik bu sorumluluk çoğu kez bahçede çalışmaktan daha ağır koşulları içermektedir.

Çadırkentte kalanların %19'u 15-18 yaş grubundadır. Projenin ana hedefinin de bu grup çocuklar olması düşünülmüştür. Aşağıda belirtilecek bulgulardan da anlaşılabileceği üzere bu grubu çalışmaktan alı koyabilecek etkili bir sonuç elde edilememiştir.

19+ yaş grubunun oranı ise %47'dir. Genç ve yetişkin kabul edilebilecek bu nüfusun %6'sı 51 ve daha yukarı yaşıdadır.

Çadırkentteki nüfusun yaş dağılımı büyük ölçüde göçerlerin ağırlıklı olarak geldiği kentlerin ve Güneydoğu Anadolu'nun yaş dağılımına uygundur. Örneğin Şanlıurfa'da çocuk nüfusunun oranı %48'dir. Çadırkentte bu oran %53'dür. Bu farkın yaşlı ve hastaların, engellilerin getirilmemesi ile ilişkili olduğu düşünülmektedir.

* Dr., Sosyal Destek Uzmanı

Alan çalışmasının çıktılarını ana başlıkları ile özetleyecek olursak;

Uzunisa çadırkentinde olanların büyük bir bölümü; Nisan sonunda Konya'ya pancar çapalamaya, ardından Malatya'ya kayısıya, Karadeniz'e (Giresun, Ordu, Fatsa, Ünye, Samsun Çarşamba, Düzce, Sakarya) fındığa, İç Anadolu'ya meyve ve sebze, Çukurova'ya, son olarak da Şanlıurfa'da pamuğa gitmektedirler. Ortalama bir kişinin – çocuğun 120 ila 150 gün net çalıştığı ve ortalama günlük 32TL olduğu kabul edilirse, toplam gelirin minimum 4.000TL olacağı bunun 6.000TL'ye kadar çıkabileceği görülmektedir.

- Kişi başına yıllık gelir ortalama 5000TL kabul edilirse; çocuklar dahil ailesinde 10 kişi çalışan bir "elçinin" aile geliri 50.000TL olmaktadır. Buna elçinin kontrol ettiği işçi gruplarından %10 komisyon aldığını ve en az 200 işçiyi çalıştırdığını 200kişi x5000 TL yıllık gelir= 1 000 000 TL nin %10'u olarak 100.000TL ve kendisi ve çadır görevlisi olarak çalıştırdığı kişi için de ortalama 10.000TL olmak üzere ; (50.000 aile geliri + 100.000TL elçilik komisyonu+ 10.000TL kendi ve çadırcı ücreti= 160.000TL yıllık) geliri-nin aylık ortalama 13.000 TL'ni geçtiği görülmektedir.

Ayrıntı gibi görülebilecek bu hesaplamalar çözüm önerilerini tartışırken dikkate alınabilmesi amacıyla sunulmaktadır. Örneğin bu miktarlar sosyal yardım ödenekleri ile karşılanamayacak miktarlardır. Üstelik bu mekanizma içinde ailelerin çocuk sayıları da dikkate alınırsa, çocuk işçiliğinin çözümünü zora sokan veya başka müdahaleleri zorunlu kılan bir durumdur. Çok çocuk, çok eşli evlilikler, çocuk anneler, kadına yönelik olumsuz ayrımcılık ve cinsiyet rolleri, yoksulluk ve yoksulluk kültürü kendini yeniden üreten bir süreci de tanımlamaktadır. Bu süreci göçerlik döngüsü olarak tanımlamak yanlış olmayacaktır.

Görüşülen kadınlar, %67'si okumaz yazmaz, diğerleri sadece okur yazardır.

Evlilik yaşlarında %66'sı 17 yaşından önce evlenmiştir. Bunun %13'ü 12-14 yaşları arasında evliliğidir.

Evliliklerin %50'si akraba, diğerleri yakın çevre ile evliliğidir. Çok eşli evlilik, berdel yaygındır.

Kadınların %64'ünün 4 ve daha çok çocuğu vardır, %63'ünün ölen çocuğu da vardır ve çoğunluğu henüz doğurganlık çağındadır. Bunların içinde 9 ve daha yukarı çocuğu olanların oranı ise %27'dir.

Kadınların %77'si gebelikleri süresince hiç kontrole gitmemiştir, doğumların %20'si uygun olmayan ortamlarda, ara ebelerince gerçekleştirilmiştir.

0-6 yaş çocuklarından %47'sinin aşılı ya hiç yaptırılmamış ya da eksiktir.

Ailelerin %47'sinde okul çağında olup da okula gitmeyen çocuk vardır. Okula gidenlerde çok uzun süreli devamsızlık ve okula giderken dahi sokakta çalışma olgusu gözlemlenmektedir.

Ailelerin %70'inde ana-baba ve çocuklar birlikte çalışmaktadır. Çocuk yaş algısı nedeniyle bu oranın daha yüksek olduğu düşünülmektedir.

Bir çocuğun yılda 4 ila 6.000TL civarında para kazandığı görülmektedir.

%73'ü yeşil kart –genel sağlık sigortası- kapsamında. %23'ü hiçbir güvenceye sahip değildir. Kendileriyle birlikte hanede ciddi sağlık sorunu olanların oranı %74'dür. %7'sinde yatağa bağımlı ya da engelli birey vardır.

%90'ı iki veya daha çok yıldır göçer işçidir. Elçilik –dayışalık- etkili bir aracı kurumdur.

Çocuklar ve kendilerine yönelik gelecek beklentilerinde, eğitime, evlenme yaşına, çocuk sayısına ve çocuk işçiliğine ilişkin göreceli daha olumlu tutumlar ifade edilmektedir.

Gelir miktarı, çoklu evlilik, çok çocukluluk, çocuk anne-lik ve toplumsal olumsuz cinsiyet rolleri ile kendini yeniden üreten ve çözümü güçleştiren bir göçer işçilik döngüsünden söz etmek olanaklıdır.

Göçer tarım işçileri ile yapılan bu çalışmanın genel bir özeti yukarıda sunulmuştur. Konunun tartışılmasına ve katkıda bulunmasına dilediğimiz bu verileri iki yaşanmış öykünün özeti ile tamamlayalım....

1 TL

.... kırık terliği, ağıladı ağılayacak yüzüyle, boyluca, on-beşli yaşlarda bir kız çocuğu panik içinde sağa sola koşuşturuyor ve sorumuza paramı kaybettim diye yanıt veriyorsa ve kaybettiği para 1 TL.

Adını bilmiyorum, sormadım da ama öyküsünü, yaman öykülerini öğreniyoruz, öğreniyorum. Onlar bir başka kavruluyorlar, biz de yüreğimizle, beynimizle onlarla kavruluyoruz.

Çocuklar, aileler bir yandan gidiyor, bir yandan geliyor. Malum fındık önce düzde toplanıyor, sonra yukarılarda. Yukarılara çıkıldıkça kimi ailelerde çadırlarıyla gidiyor. Onun için kimi metropol teorisyonlerinin "çocuklardaki gelişmeleri ölçtünüz mü" sorularının alanda karşılığı her zaman yok. Ölçemiyoruz ama görüyoruz, yapılan olumlu her şeyin olumlu bir karşılığı var. Gözlemsel olarak sevginin gücünü, değiştirici, geliştirici gücünü görüyoruz. Çocuklarda gerçekten çok hızlı olumlu karşılıkları görüyoruz.

Göçer tarım işçileri, aileleri, kadınlar, geldikleri, gittikleri yerlerdeki yaşam koşulları kötü, çok ama çok kötü. Bu çağa da, bu güzel, büyük Ülkemize de, insanlığa da yakışmıyor, sığmıyor.

10 bilemediniz 15 metrekairelik çadırlara sığan öyle sarsıcı görüntüler var ki, ne, nasıl, kim çezecek, ne yapabiliriz diye onlarca düşünsel gel gileri yaşıyoruz..

Bir yanda ciddi ağır yoksulluk var, öte yanda temeli ekonomik yoksulluğu aşmış sosyo-kültürel sorunlar var. Daha yalını ile "çocuk işçiliğini" yaşamın-geçimin doğal parçası haline dönüştürmüş, ekonomik olarak "hallice olanlar" var. Bir sezonda bir çocuğun beş-altıbin liraya kadar aileye para kazandırdığı anlaşılıyor. Okullar "devamsızlığa" göz yumuyor. Hemen kızmayın "ben öğretmen olsam ne yapardım" sorusunu, "göz yummadığınız zaman, özellikle kız çocuklarının okuldan tümüyle alınması" ve bunun da yaptırımsız kaldığı gerçeği ile yan yana düşünün isterseniz.

Bir iki başlık daha...Çadırlarda çok sayıda gebe var..Büyüklerin sözleri dinleniyor. Çokkkk çocuk var. Devamı da geliyor. Gebelik izlem çalışması yok. Zaten kim nerede izleyecek. Kayınpederle aynı çadıra olanlar gebeliklerini saklayabildikleri kadar saklıyorlar..Ayıp olduğu kanısıyla "hastayım" diyorlar. Ansızın "bilinen" bilinmezliğin sonucunda doğum yapıp, iki-üç gün içinde bebeleriyle "çadırlarına" ve tandırdan, su taşımaya "kutsal diğer görevlerine" dönüyorlar. Bebelere aynı koşullarda doğup, yaşama merhaba diyorlar..

Bir başka merhaba da çocuk gelinlere, annelere...

Onlar da çoklar, kumalar ve hallerini yadırgamıyorlar. Üç çadır yan yana üç evli ve çadırlar arası "hakkaniyeti" göz ardı etmeyen erkekler i var..

Göz ardı edilemeyecek bir başka işçilik var..Kardeşlerinden ve çadırın ayak işlerinden sorumlu, genellikle 12 yaş altı kız çocukları. Cılız, çocuk bedenleriyle kardeşlerini taşıyan 10-12 yaş altı kızlar..Bütün getir götürlerde onlara emanet.

15-16 da kimisi kendisi kurtuluş sanarak, kimisi de zorlanarak evlendirilecek çocuklar...

1TL diye başlamıştık yazıya.. Onbeşlik kızımız için. Sorularımızı anımsayın isterseniz.. Neyse ki, 1 TL'yi bizden birisi bulmuş ve sahibini arıyordu. Biraz inanmaz gibi oldu, ama kaybettiği 1TL yi gözleri ışıldayarak aldı. ...

Eeeeeee.....

İsimlerin, yerlerin değiştirilmiş ama öykünün her satırının yaşanmaların anlatımı ve gerçek olduğunu unutmadan okuyalım.

A. Hanım , 30'lu yaşlarda, üç çocuklu ve eşini 9 yıl önce yitirmiş bir kadınıdır. Bir kaç kuşaktır göçer tarım işçisi bir aileden geliyor, kendisi de bunu - başkaca bir çaresi olmadığı için -sürdürüyor.

Kendi anne ve babası çok küçük yaşlarındayken ölünce abileri ile göç yollarına devam ediyor. 14 yaşına geldiğinde abisi, ikinci karısını kaçırıyor. İşin içine "kan girmesin" denilerek berdelde 14 yaşında karşı tarafa kuma- gelin olarak sunuluyor. Az aralıklarla ikisi kız, üç çocuğu oluyor. Üç çocuk da resmi nikahlı ilk eşin üzerine kayıt ediliyor.

Anlayacağınız, A., üç çocuklu bekar bir kadın. Üç çocukta kalmış olması sizi şaşırtmasın, eşi 9-10 yıl önce ölüyor. A, okumaz-yazmaz, elinden tutacak kimse yok, onun da yapabileceği bir iş yok.

Geçen yıl büyük kızı 15 yaşında evlendirmiş, şimdi bir torunu var. "Evlendirdim, çünkü sahipsiziz, adı çıkardı" diyor.

En küçük olan erkek çocuk. Yaz okulunun etkinliklerine hep geldi, 10 yaşında, hırçın, sürekli akranlarıyla çekişiyor, çatışıyor. Hiç okula gitmemiş.

Annesi "göndermek istedim...." ama ben annesi görünyorum. Resmi kayıta annesi görülen kumam, başka bi-

riyle evlendi, başka bir il'e gitti,bulamıyorum" diyor. Okula yazdırsam zaten kime bırakacam diye de ekliyor. Avukata sormuş!..o da en az 2000TL gerekir demiş. Avukata da çocuklar için "yardım alabilir miyim" diye... danışmış. Para olmayınca da öylece bırakmış..

.....Oğlan küçük, büyüğü evlendirdin, sen çalışmıyorsun, nasıl geçiniyorsun, ne yapacaksın sorularına "ras-yonel" yanıtlar verdi. İlk yanıt oğlanla ilgili, "şimdi balsa iç güveysi" vermek istiyor. Baksın, yetiştirsinsinler, damat yap-sınlar diyor. Oğlanın biraz "delişek olmasının da" etkisi var anlaşılıyor. Bir de oğlan olduğu için, daha kıymetli ve o bu rezillikten kurtulsun istiyor.

Ordu'ya da komşuları "dayıbaşı" acıyıp getirmiş, çalış-sınlar diye. Çalışacak olan kim?.. Ortanca kız..İlkokul iki-den aileye baksın diye ayırdığı ve fındığa çalışmaya gön-derdiği 14,5 yaşındaki E.

E.'den "o evin erkeği gibi oldu", bize o bakıyor diye gu-rurla bahsediyor. Bu arada hava hep yağdı için E, fındığa düzenli gidememiş, gittiği günlerin yevmiyesinden "hayır-sever dayıbaşı" beş yevmiyeyi kesmiş.

...Hani o "evin erkeği gibi olan" 14.5 yaşındaki , zayıf, çelimsiz kocaman!...E..

Umudu,duyguları,sevinçleri, hüznleriyle, oyuncakları, giysileri, defterleri, tokalarıyla E.

Var mı, yok mu? Bir anneye çocukluğunda olmasını çok istediğin ama olmayan ne var demiştik, Mardin Yaz Okulu'nda oyuncak bebek yanıtı gelmişti, Uzunisa'da sor-duk yanıtlardan birisi "sakız çiğneyebilmek" idi. 16 yaşın-daki bir genç kızımız da üniversitelilere "sizin gibi kot-tişört giyebilmek" dedi.

E.,yıllar sonra böyle bir soru ile karşılaşırsa ne yanıt verir dersiniz?.

Sahi, onu, onları unuttuk mu?

Nasıl okumak isterseniz öyle okuyun Eeeeeeeee? ya da e e e e....

BİLİMSEL DANIŞMA KURULU ÜYEMİZ PROF.DR. KURTHAN FİŞEK ARAMIZDAN AYRILDI

Renkli ve saygın kişiliği, bir çok alanda verdiği Remek ile sivrilmişti. Düşündüklerini sakınma-dan ve en etkili biçimde söylemesi ile tanınırdı. Spor muhabirliğinden Spor Akademisi Başkanlı-ğına; gazetecilikten köşe yazarlığına ve ingilizce bir gazetenin yazı işleri müdürlüğüne; Türkiye İşçi

Partisi Bilim Kurulu üyeliğinden, Ankara Üniver-sitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Kamu Yönetimi Pro-fesörlüğüne kadar bir çok yönüyle tanındı.

Televizyon programlarına çıktı; kendi alanında başyapıt sayılabilecek bir çok ürün verdi. Çok be-ğenildi. Çok sevildi. Yolu gençlere örnek olsun

İKİ DAKİKA DÜŞÜN

Tehlikeyi Tanıyalım

Anilin'in Elleçlenmesi (tank konteyner'den küçük konteynerlere-bidonlara - dökme olarak dolum yapılması)

Mustafa TAŞYÜREK*

(mustafatasyurek@fisek.org.tr)

Durum: Anilin'in (sıvı) limandan getirilen TIR üzerindeki tank konteyner'den işyerinin 220 litrelik küçük konteynerlere (klasik saç bidonlara) kantar üzerinde (tartılarak) dökme olarak dolum işlemi yapılmaktadır. İşçilerin bu çalışma sırasında karşılaşılabileceği tehlikeleri tanımlayabilir misiniz ?

Neler Olabilir ?

1. Seviye kontrolü için TIR'ın üzerindeki konteyner'e çıkan işçi çıkarken, inerken veya konteynerin üzerinde olduğu sırada aşağıya düşebilir.

2. Vanalar veya esnek hortumun bağlantı flanşlarından sızan ve damlayan yada hortumun bidona konması, bidondan çıkartılması sırasında anilin işçilerin cildine bulaşabilir *[yerdeki işçi uygun olmayan/kimyasalı geçirebilecek tulum kullanmış!]*, Kan, kardiovasküler sistem, merkezi sinir sistemi, karaciğer ve böbrekleri etkiler .

3. Sızan, damlayan anilin buharları işçilerin solunum yollarını etkileyebilir.

4. Eğer yutulursa, solunursa veya cilt tarafından absorblanırsa (emilirse/cilte bulaşırsa) öldürücü olabilir. Ciltte, gözler ve solunum yollarında tahrişe neden olur.

5. Anilin yanabilir.

6. Bidonların eğilmesi, itilmesi sırasında el, ayak yaralanması veya bel incinmesi olabilir.

> Yanıtı 17. sayfada

* Kim. Müh., İş Sağlığı+İşletme Yönetimi Bilim Uzmanı
Çalışma Bakanlığı Eski İş Güvenliği Müfettişi (1978-1985)
İş Güvenliği Uzmanı (A Sınıfı Sertifikalı)
Fişek Enstitüsü Çalışan Çocuklar Bilim ve Eylem Merkezi Vakfı Denetim Kurulu Üyesi

ÇALIŞMA ORTAMI DERGİSİ BİLİMSEL DANIŞMA KURULU

Prof. Dr. Şeyda AKSEL
Prof. Dr. Yasemin GÜNAY BALCI
Jeom. Erdoğan BOZBAY
Prof. Dr. Ayşen BULUT
Ecz. Dr. Ayçe ÇELİKER
Prof. Dr. Murat DEMİRCİOĞLU
Prof. Dr. Necati DEDEOĞLU
Dr. Seyhan ERDOĞDU
Mak. Y. Müh. Aykut GÖKER
Prof. Dr. Bahar GÖKLER
Dr. Uğur GÖNÜL
Prof. Dr. Güler Okman FİŞEK
Prof. Dr. A. Gürhan FİŞEK
Prof. Dr. Hamit FİŞEK
Oya FİŞEK
Prof. Dr. Alpaslan IŞIKLI
Prof. Dr. Ali Esat KARAKAYA
Prof. Dr. Müge ERSOY KART
Prof. Dr. Muammer KAYAHAN
Prof. Dr. Ahmet MAKAL
Prof. Dr. Ferhunde ÖZBAY
Prof. Dr. Nevzat ÖZGÜVEN
Prof. Dr. Şerife Türcan ÖZSUCA
Mümtaz PEKER
Prof. Dr. Sarper SÜZEK
Kim. Müh. Mustafa TAŞYÜREK
Dr. Engin TONGUÇ
Prof. Dr. İsmail TOPUZOĞLU
Mim. Y. Müh. Cihat UYSAL
Prof. Dr. İsmail ÜSTEL
Dr. Ecz. Leyla ÜSTEL

ÇALIŞMA ORTAMI DERGİSİ BİLİMSEL DANIŞMA KURULU'NUN YİTİRDİĞİMİZ AMA HEP ARAMIZDA OLAN ÜYELERİ

Doç.Dr. Ömer Tunç SAVAŞCI
Prof.Dr. Cahit TALAS
Prof. Dr. Kurthan FİŞEK

İÇİNDEKİLER

• VAKIF HABER

Genç Kızların Olağanüstü Başarısı 2

• ÇOCUK HABER

En İyi Uygulama Örneği : Çıraklar ve Yerel Yönetimler 4

• İŞ SAĞLIĞI GÜVENLİĞİ

Şehitler İş Kazası Kurbanı mı? 7

A. Gürhan FİŞEK

• ANIMSA

İnsanlar Nusret Fişek'in Çevresinde Toplanmaya Devam Ediyor 8

• ANIMSA

Toplum Hekimliğine Gönül Verenler-10

Kendi Kaleminden Bir İnsan Dostu ve Mikrop Düşmanı :

Doç.Dr. Abdülkadir Yücel 10

• İŞ SAĞLIĞI GÜVENLİĞİ

"Hendek ve Kazı Operasyonları" Mezar Olmayabilir 13

Mustafa TAŞYÜREK

• ÇOCUK HABER

Karanlığın Pençesinde Kız Çocukları 18

Taner AKPINAR

• ÇOCUK EMEĞİ

Uzun Yolculuk 20

Bülent İLİK

• BULMACA

İki Dakika Düşün: Tehlikeyi Tanıyalım :

Anilin'in Elleçlenmesi (tank konteyner'den küçük

konteynerlere-bidonlara - dökme olarak dolum yapılması) 23

Mustafa TAŞYÜREK

İŞ SAĞLIĞI GÜVENLİĞİ

<http://www.isguvenligi.net>
<http://www.osgb.fisek.com.tr>

- **Sahibi:** Fişek Enstitüsü Çalışan Çocuklar Bilim ve Eylem Merkezi
Vakfı Adına
A. Gürhan FİŞEK (e-posta: agf@fisek.org.tr)
- **Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:**
A. Gürhan FİŞEK (e-posta: agf@fisek.org.tr)
- **Yönetim Yeri:** Selanik Cad. Ali Taha Apt. 52/4
Kızılay 06650 ANKARA (e-posta: bilgi@fisek.org.tr)
Tel: 0312 419 78 11 • Faks: 0312 425 28 01 - 395 22 71
- Web sayfası: www.fisek.org.tr
- Çalışma Ortamı Dergisi'nde yayınlanan yazılar, resimler kaynak gösterilerek kullanılabilir.
- Bu dergide yayınlanan yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir.
- Bu bir HAKEMLİ dergidir.

- Çocuk Dostu'muz olanlara dergi ve kitaplarımız düzenli olarak gönderilmektedir. Sizleri de Çocuk Dostu'muz olarak görmek isteriz.
- Çalışma Ortamı Dergisi iki ayda bir yayınlanır.
(Yerel Süreli Yayın)
• ISSN 1302-3519
- Sayı: 125 • Kasım - Aralık 2012
- Ücretsizdir
- **Yapım ve Basım:** Büyük Anadolu Medya Grup
İstanbul Cad. Elif Sk. Sütçü Kemal İşhanı No:7/188
İskitler 06060 ANKARA
Tel: 0312 384 30 70 (Pbx) • Fax: 0312 384 30 57
- Baskı Tarihi : 28 Kasım 2012